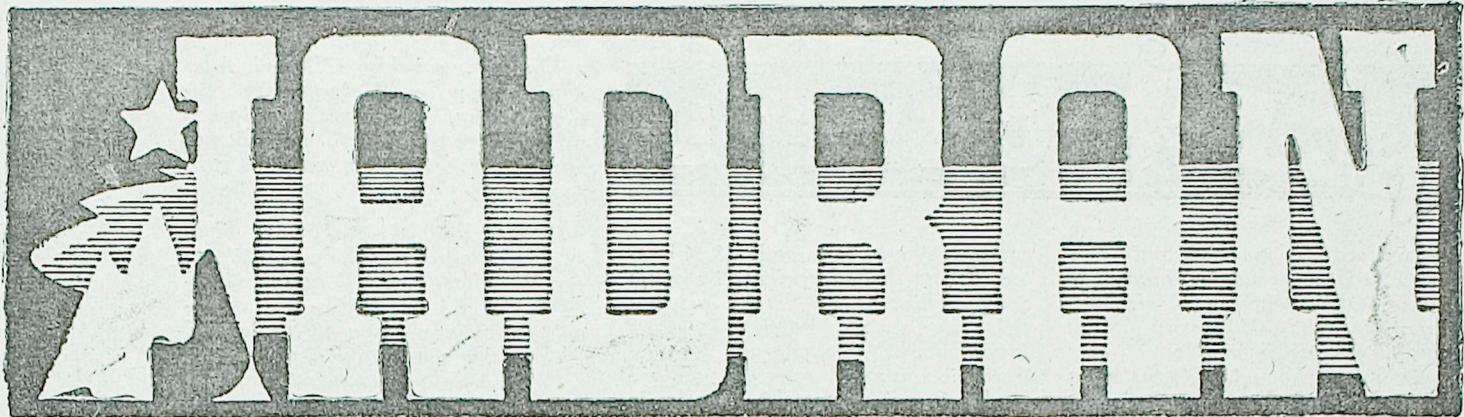

Uredja uredniški odbor — Odgovorni urednik Ivan Renko — Tiska tiskarna »Jadranc« — Vsi v Kopru — Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predel 2 — Celotna naročina 500 dinarjev, polletna din 250, četrtletna pa din 130 — Tekoči račun pri Narodni banki v Kopru št. 657-T-162 — Rokopisov ne vračamo

LETNO IV. ŠTEV. 33

Koper, petek 12. avgusta 1955

POSAMEZNA ŠTEVILKA DIN 10

Na prelomnici

Pravzaprav niti ni ne vem kako velika prelomnica naš prehod na novo komunalno ureditev, ker je ta le najnaj posledica splošnega razvoja družbene ureditev in ena od etap tega razvoja na poti v socializem. Vendar pa je ta prehod tudi na zunaj izražen napredek, je nadaljnja stopnja na tej naši poti — zato je v določenem smislu prelomnica.

Ko smo že med vojno in po vojni ustanavljali prve krajevne ljudske odbore, so se naši ljudje šele privajali na to, da bodo sami prek njih upravljeni in urejali svoje življenje. To je šlo le postopoma, ker je v zavesti ljudi bil še preveč živ spomin na nekdanjo protiljudsko birokratsko državno upravo, ki ni trpela poseganja ljudstva v nobeno področje družbenega življenja. Avtokratizem tako v bivši kraljevski Jugoslaviji kot v fašistični Italiji ni dovoljeval ljudem samostojnih akcij, marveč je vse urejevala centralistična državna birokracija s pomočjo svojega uradništva, ki je bilo priligrilan razred v odnosu na delavce in kmete. To je veljalo predvsem za Slovensko Primorje, kjer so bili ljudje še posebej strahovani in poleg vsega tudi nacionalno zatirani. Pristisk fašistične oblasti je bil izražen zlasti v protiljudskih gospodarskih ukrepih, ki naj bi Slovence uklonili tudi po narodnostni plati.

Prav zato tudi naša oborožena vstaja in ljudska revolucija ni mogla čez noč odpraviti vseh posledic takega stanja. Potrebna je bila dolochenja doba, določen razvoj, da so se naši ljudje lahko znašli v novih pogojih in da so lahko z nali izkorisčati vse pridobitve revolucije,

zlasti pa samoupravljanje in sodelovanje v ljudski oblasti. Za to so bili potrebni najprej teritorialno majhni KLO in manjši okraji, ki so še vedno dobivali direktivo »od vrha«. Imeli so le malo kompetenc in je bila torej državna uprava še precej centralistična. Postopno, z razvijanjem ljudske demokracije pa so tudi državni organi navzdol dobivali vedno več kompetenc, razvoj je bil spremembe v upravljanju in leta 1952 so nastale dosedanje občine in okraji. Razvoj je bil poslej še bolj uspešen. Ljudska demokracija se je vedno bolj utrjevala. Velik dogodek je bil v tem času prevzem upravljanja tovarn po delovnih kolektivih. To je bilo revolucionarno deljanje, ki ga je občudoval ves svet. Nam pa je bilo le logična posledica našega splošnega razvoja, kakor ga usmerjajo naši državni voditelji. S tem in seveda z vzpostavljivijo zborov proizvajalcev kot organov ljudske oblasti se je zelo razširilo ljudsko samoupravljanje, posebno še na delavski razred kot osnovo naše družbe.

Na našem primeru se sedaj učijo mnogi ljudje po svetu, mi pa gremo že naprej. Ze dosedanje občine, zlasti one bolj razvite, so bile v bistvu zarodek komun ali novih občin, ki bodo s prvim septembrom nespolele svojo funkcijo. Prav zato ta prehod ne bo tako velika sprememba. Razlika pa se kaže zlasti v tem, da je ob povečanih teritorijih posameznih občin, oziroma ob združitvi več občin v eno, poglobljeno družbeno samoupravljanje in da še veliko več ljudi sodeluje v njem.

Kako je to mogoče? Predvsem je

veliko širši krog ljudi, ki sodeluje v upravljanju, in to neposredno kot odborniki občin ali člani višjega občastnega foruma (okrajski in republiški poslanci), ali kot člani svetov in komisij, ki so neposredni organi občin za upravljanje in vodstvo posameznih važnejših vej političnega, gospodarskega, kulturno-prosvetnega, socialnega in zdravstvenega udejstvovanja, ali kot člani krajevnih odborov itd. Na ta način je zagotovljeno sodelovanje prebivalstva pri upravljanju celotnega življenja v občini. V prihodnje, že drugo leto, bodo z novimi volitvami tudi občine imelo svoje zbole proizvajalcev, kar bo še bolj utrdilo samoupravljanje. Seveda pa delovni ljudje po tovarnah in drugih gospodarskih organizacijah, kmetijskih zadrugah in posestvih, že danes neposredno sodelujejo v tem upravljanju. Zato je posebno važna povezava med novimi ljudskimi odbori kot organi oblasti in delovnimi kolektivi kot upravljalci družbenih sredstev za proizvodnjo na eni strani, na drugi pa ta odnos odbora do tovarne in podjetja kot gospodarskega činitelja.

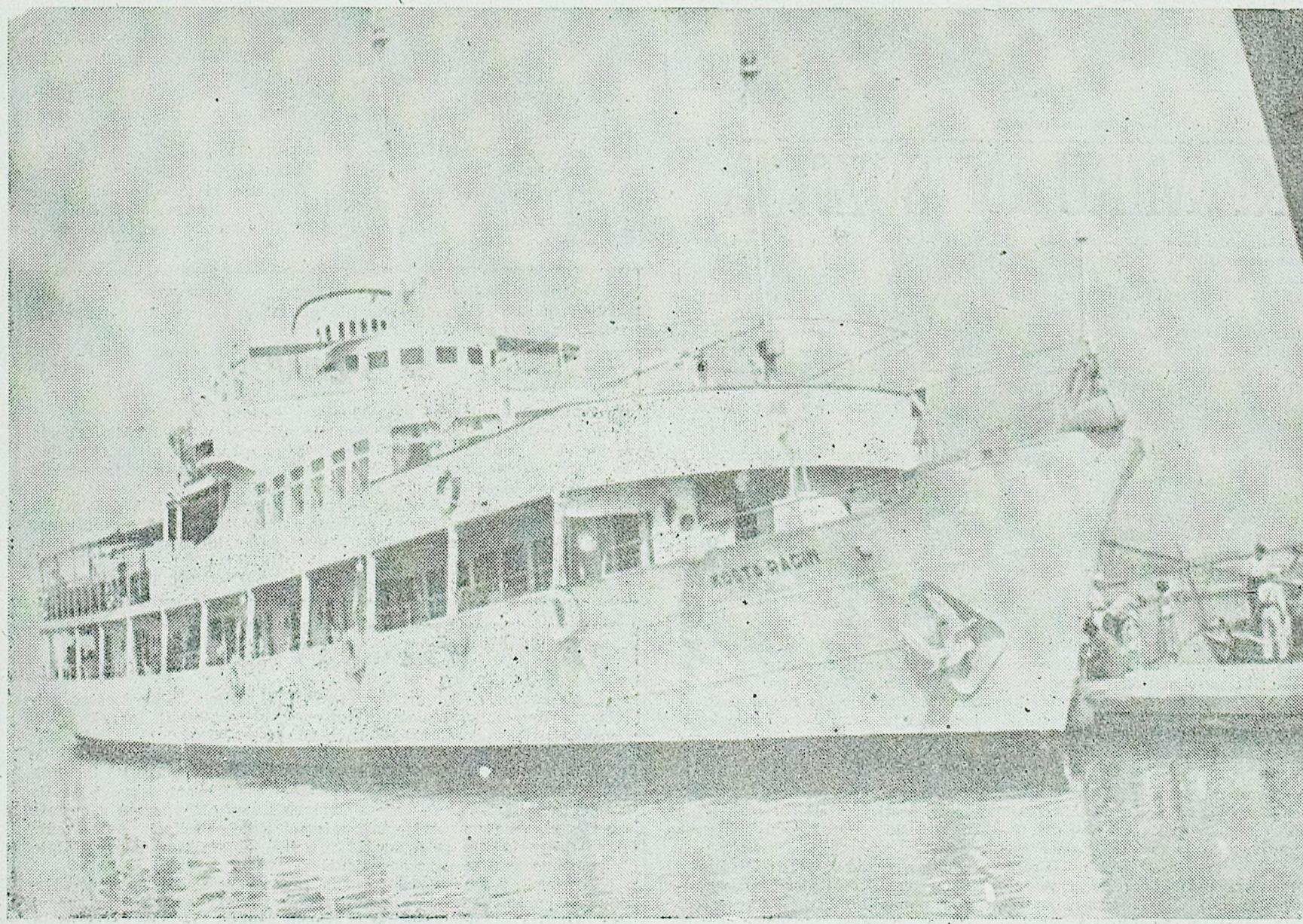
Vsekakor po novi upravni uredi v upravljanju sodeluje veliko več ljudi zlasti pa se bo utrdilo in ojačalo sodelovanje proizvajalnih sil tudi na področju občinske uprave. Razvoj samoupravljanja omogoča še nadaljnjo utrjevanje široke ljudske demokracije, omogoča vsakemu čolku, da prek najrazličnejših organov in organizacij uveljavlja svoj glas za napredok naše družbe na njeni poti v socializem.

R. B.

Dosedanji občinski ljudski odbor je bil najnajti in ljudstvu najbližji organ oblasti. Njegova administracija izvršuje vse tiste upravne naloge, ki spadajo v pristojnost občinskega ljudskega odbora, pa jih ta ne more opravljati na svoji seji niti jih morajo opravljati njegovi sveti, hkrati pa vodi ustrezno administrativno poslovanje. Prebivalci občine vlagajo pri občinski administraciji svoje prošnje in pritožbe, pri njej dobre raznne uradna potrdila, preko nje se opravlja dostavljanje raznih odločb in drugih oblastvenih aktov prebivalcem občine, pri občinskem matičnem uradu, ki je sestavni del občinske administracije, državljanji prijavljajo in odjavljajo svoje prebivališče, vodijo se matične knjige, volilni imeniki itd. Sedanje občine so po svojem teritorialnem obsegu sorazmerno majhne, zaradi česar je za državljanja, ki prebiva kjer koli na območju občinskega urada blizu in zato sorazmerno hitro dostopen.

Bodoča občina mora biti z ozirom na svoje funkcije zlasti v gospodarskem pogledu zaokrožena celota, sposobna samostojnega razvoja, zaradi česar je teritorialno precej večja kot dosedanje. S tem se je avtomatično povečal tudi teritorij, za katerega bi moral poslovati občinska administracija. Da bi se uradovanje približalo ljudstvu, oziroma glede na dosedanje stanje, ne oddaljilo od ljudstva, se ustanovijo krajevne pisarne ter administracije, občinski krajevni uradi. To so v stvari ekspoziture občinske uprave za opravljanje določenih administrativnih operativ. Njihova območja (s tem tudi območja sedanjih matičnih okolišev) bodo praviloma območja dosedanjih občin. V delovno področje krajevnega urada spada prijavnina in odjavna služba, vodstvo matičnih knjig, državljanjskih knjig in volilnih imenikov ter izdajanje izpisov iz teh knjig in imenikov, izdajanje živinskih potnih listov, sprejemanje vlog državljanov na občinski ljudski odbor ter opravljanje še drugih administrativnih poslov, če bodo tako določeni posebni predpisi oziroma občinski ljudski odbor. Zato je stvar statuta, občine in posebnih odlokov njenega ljudskega odbora, katere administrativne naloge bo opravljala krajevni urad.

Iz povedanega torej izhaja, da je krajevni urad po svoji funkciji izpostavljen občinske uprave, ne pa upravni aparat krajevnega odbora. Krajevni urad bo vodil uslužbenec bodočega občinskega ljudskega odbora po njegovih navodilih, oziroma po navodilih tajnika občinskega ljudskega odbora in bo tudi občinskemu ljudskemu odboru, oziroma njegovemu tajniku odgovoren za svoje delo. Krajevni odbor pa je organ družbenega samoupravljanja v malih in čisto lokalnih zadevah kraja in v okviru, ki ga določa občinski statut. Zato je v bistvu zgrešeno vzpostaviti razmerje med krajevnim odborom in krajevinim uradom z razmerjem med občinskim ljudskim odborom in njegovo upravo ali celo, kot so bili primeri, z razmerjem med svetom ljudskega odbora in ustreznim oddelkom v upravnem aparatu. Da ne gre za iste funkcije, ki bi bile razdeljene med krajevnim odborom in krajevinim uradom, je jasno razvidno tudi iz območij, za katerebo bodo krajevni odbori ustanovili. Območje krajevnega odbora bo obsegalo vas oziroma naselje, za katerebo krajevni odbor ustanoven, zaradi česar bo na področju bodoče občine mnogo večje število krajevnih odborov, kot je sedaj občin. Krajevni urad pa bo — vsaj praviloma — imel svoj sedež tam, kjer je danes sedež občine in bo njegovo območje (Nadaljevanje na 2. strani)

Turistična ladja »Kosta Racin« v koprskem pristanišču

Sprekod PO SVETU

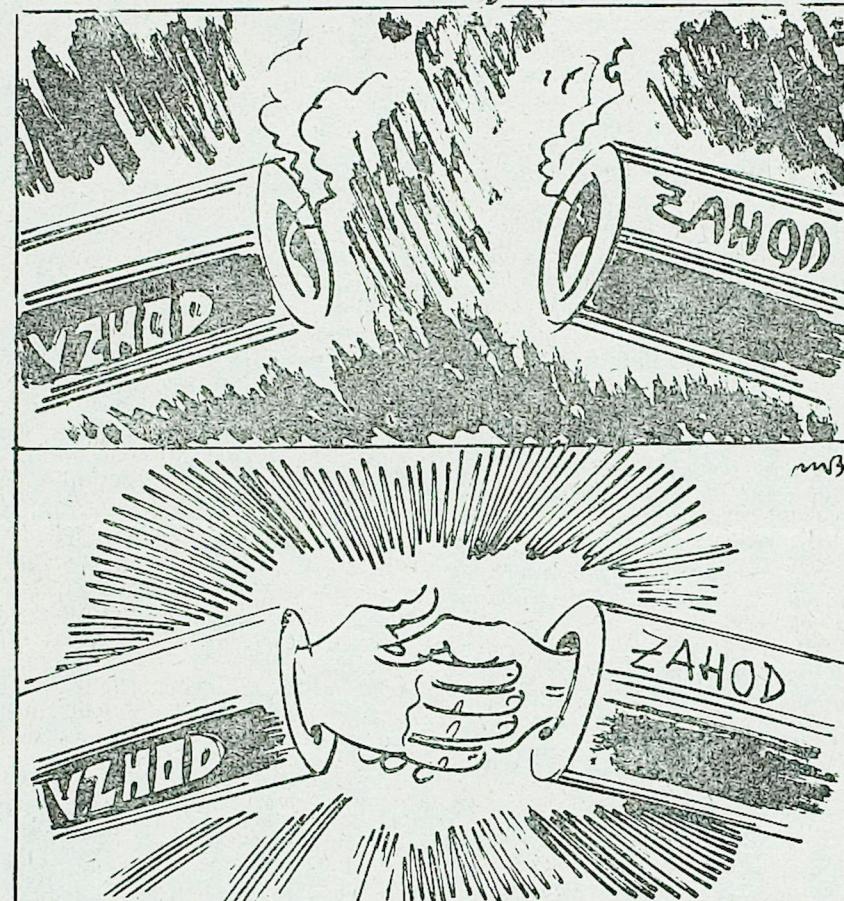
V začetku tedna se je začela v Ženevi prva svetovna konferenca za uporabo jedrske energije v miroljubne namene. Nad 1000 znanstvenikov in tehničnih izvedencev s področja atomskih raziskovanj, ki zastopajo 72 narodov vseh kontinentov, je začelo razpravljal o potrebi iskanja novih virov energije za industrijske panoge, o izgradnji naprav za proizvodnjo atomske energije, o proizvodnji in uporabi radioaktivnih izotopov, o uporabi atomske energije v kmetijstvu in v drugih gospodarskih panogah in o številnih drugih vprašanjih, ki so v zvezi z miroljubno uporabo jedrske energije. Miroljubo človeštvo je vest o tej konferenci sprejelo z velikim olajšanjem, saj gre za najresnejši poskus, da bi spremenili to, kar zdaj služi le v uničevalne namene v korist napredka in blagostanja človeštva.

Ženevska konferenca atomskih znanstvenikov z vsega sveta je prav v dneh, ko se spominjamo desetletnice enega najstrašnejših dogodkov v zgodovini človeštva. Šestega avgusta 1945 je rumenasto rdeči sij atomske bombe uničil v Hirošimi stotisoč človeških življenj, nad 140 tisoč oseb pa je v naslednjih letih shiralo zaradi posledic atomskega izparevanja. Toda Hirošima je le malenkost v primerjavi z uničevalnimi sredstvi, ki jih danes poseduje svet. Uporab teh sredstev je eden največjih fizikalnih današnjih dobe Bertrand Russell označil takole: »Nova vojna bi spremila zemljo v planet, katerega edini prebivalci bi bili gole v plesni. Zaradi tega je povsem razumljivo, da je danes želja človeštva po miru tako velika, kakor ni bila še nikoli v preteklosti. Ta želja se manfestira na vsakem koraku, najbolj konkretne oblike pa je dobila v zadnjih štirih tednih prav v Ženevi. Najprej sestanek štirih velikih, nato začetek kitajsko-ameriških razgovorov in zdaj še sestanek svetovnih znanstvenikov o miroljubni uporabi jedrske energije. V zgodovinski Palači narodov pa niso in ne odmevajo samo lepe besede, temveč so začeli tudi z dejanji. Prav ob začetku konference atomskih znanstvenikov so odprli prvo svetovno razstavo jedrske naprav in strojev. Na tej razstavi bodo imele industrijsko razvite države prvič priložnost posmeriti svoje sile na področju miroljubne uporabe atomov in razmisliti ali ni bolj pametno tekmovati v izdelovanju lokomotiv in ladij na atomski pogon, kakor pa v izdelovanju atomske bomb.

V okviru ženevske konference so napovedali okrog 1100 referatov s področja uporabe jedrske energije v miroljubne namene. Jugoslovanski

znanstveniki so pripravili 18 referatov, v katerih bodo prikazali stopnjo razvoja, ki smo ga dosegli pri nas pri proučevanju jedrske energije. Jugoslovanski znanstvenik Milovan Ristić je v svojem referatu poudaril predvsem velike potrebe Jugoslavije po novih virih energije. Deljal je, da je jedrska energija nujno potrebna za razvoj človeštva, posebno pa že za odstranitev zaostalosti v posameznih deželah.

Med drugimi dogodki preteklega tedna je vsekakor najpomembnejši govor predsednika soujetske vlade Bulganina v Vrhovnem svetu. V njem je Bulganin še enkrat poudaril pozitivne rezultate ženevske konference in zatrdiril, da ne zavrača Eisenhowerjevih predlogov o izmenjavi vojaških informacij in za uveljavljanje sistema letalskega fotografiranja vojaških ciljev v ZSSR in ZDA. Sploh je Moskva po ženevski konferenci storila vrsto korakov, ki kažejo, da se namerava sovjetska vladu trdnò držati načela, ki jih je zastopala na konferenci. Dogodek, kadar so normalizacija odnosov z Jugoslavijo, obisk Nehruja v Moskvi, bližnji obisk Bulganina in Hruščeva

Razvoj mednarodnih odnosov, kakor si jih svet želi.

NASPROTNIKI MIRU IN SOŽITJA

Privrženci preminulega Mussolinija in njegovega fašističnega režima, ki jih je še veliko in bolj ali manj očitno delujejo v Italiji, s posebno naslado kažejo svoje sovraštvo do Jugoslavije. Kar ne morejo pozabiti, da je v precejšnji meri tudi naša zasluga, da se je Italija osvobodila fašistične strahovlade, posebno pa v svoji zakrnjeni imperialistično-fašistični miljnosti ne morejo preboleli izgubbo Slovenskega Primorja — deželice, ki so jo 25 let krivčeno držali in hoteli nasilno italijanizirati, ne strašeč se pri tem nobenih sredstev.

Taki ljudje danes skušajo izkoristiti vsako priložnost, da bi kakorkoli škodili naši državi in za vsako ceno skušajo pokvariti dobre sosedske odnose, ki so se začeli razvijati po sklenitvi tržaškega sporazuma med Italijo in našo zvezno republiko. Nočejo razumeti naše privrženosti ideji miru in naših žrtv, ki smo jih zanje dopriniesli. Oglasajo se vedno glasnejše in očitno izpovedujejo svojo fašistično pridarnost. Bolj ko je lateč čas, ko so jih dobili od naših ljudskih borcev in maščevalcev za vse prestane krivice po grbi, bolj jim raste greben. S svojim sedanjim postopanjem bi radi oživelji mrtvo preteklost in zavlekli svojo deželo v nove postolovščine. Ker pa nam nič ne morejo, večina ljudi pa tako nihovo hujškaško politiko odklanja, se v svoji onemogli žezi in strupenem besu znašajo in

maščujejo nad ljudmi, ki so jim pač dosegli in izročeni na milost in nemilost. Kajti ti zakrnjeni fašisti, potaknjeni v italijanski državni upravi in posebno sodstvu, zdaj vlažijo na dan in obtožujejo zlasti Beneške Slovence za dejana iz zadnje vojne, na katera bi bil vsak drug svobodoljuben narod najbolj ponosen. Za kar so mnogi tudi v Italiji dobili visoka odlikovanja, so danes beneški borci obtoženi kot zločina, vse pa je premišljeno naperjeno proti Jugoslaviji. Ti fašistični izrodbi bi nas radi obdolžili imperialističnega pohlepja po italijanski zemlji, kar pa jim seveda klub njihovi znani zvitirovosti nikar ne uspeva. Preveč dobro so v svetu znana naša dejavnja, naša dosledna borba za mir in sožitje med narodi.

Nam je sicer jasno, da italijanska republika ni mogla in ne more nadomestiti starega fašističnega državnega aparata z novimi ljudmi, ki jim je pri srcu mir, sožitje in boljše življenje domačih ljudi, razvoj domače dežele in večja demokratičnost. To bi bilo preveč naenkrat zahtevati od povojne Italije. Kljub temu pa bi vrlada le moralna vedeti, da kje lahko taki profašistični elementi gredo v svojem divjem sovraštvo do naše dežele. Proses proti beneškim borcem prav gotovo ne poglablja našega priateljstva. Malo je verjetno, da pristojni organi ne umetno oceniti tega dogodka in vse posledice, ki bi jih lahko imel. Proses ni samo groba

v Londonu, povabilo U Nu-ju, Adenauerju, Faure-u, Naserju in perzijskemu šahu, naj obiščejo Moskvo itd., moramo pozdraviti samo kot pozitivne pojave v mednarodnem zbirjanju.

Ameriško-kitajski razgovori bodo verjetno daljši in težavnejši, kot so prvotno domnevali. Vendar politični opazovalci ne menijo, da so pogajanja začela v slepo ulico, temveč da sta oba veleposlanika po načelnih razpravi začela obravnavati zapletne tehnične podrobnosti, katere zahajajo precej časa in pri katerih vsaka stran poskuša doseči čim večje rezultate.

Položaj v francoski Severni Afriki se ni v zadnjih sedmih dneh prav nič spremenil. Demonstracij proti kolonialnemu režimu ne morejo zatreći še tako številne smrtne obose in arretacije. Francoski ministriki predsednik Faure je sicer na seji narodne skupščine izjavil, da je Francija, pripravljena izvajati politiko razvoja in »reform«, vendar pa »da ne bo popustila pred nobeno grožnjo in nobenim terorizmom«. Ta izjava se je nanašala na Maroko. Vendar ni Faure ničesar bistvenega povedal o osrednjem maroškem vprašanju — to je o vprašanju tamkajšnje dinastije, ki je nastalo, ko so Francuzi odstankili nekolicino preveč samostojnega sultana in vsili do mačinom bolj njim poslušnega.

KRAJEVNI URADI IN ODBORI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na drugi strani bodo krajevni ljudski odbori sestavni del v mehanizmu družbenega upravljanja v občini, in sicer kot organ krajevne družbene samouprave. Zaradi takšne svoje vloge ne bo mogel ostati brez določenega razmerja do krajevnega urada v svojem kraju. Se več. Prav kot organ družbenega upravljanja bo poklican, da nadzoruje delo krajevnega urada in s tem preprečuje možnost njegovega birokratiziranja. Ta kontrola seveda ne bo mogla biti administrativno-strokovnega značaja, ampak bo zajela predvsem razmerje uslužbenec krajevnega urada do ljudi, pravilnost, nepristranost in hitrost poslovanja ter podobno, skrajka, bo prava družbena kontrola. Ce bo krajevni odbor ugotovil, da uslužbenec krajevnega urada svojega dela ne opravlja v redu, ga sicer ne bo morel sam kaznovati, ali mu odpovedati službo, ker to ne bo njegov uslužbenec, pač pa bo lahko zahteval od občinskega ljudskega odbora, da takšnega uslužbenca zamenja, lahko pa bo tudi sam predlagal, da se zoper uslužbenca uvede disciplinski postopek.

Dr. G. J.

V nekaj vrstah

DAKKA: Poplave v Vzhodnem Pakistangu so včudno hujše. Vode naravnajo za 15 centimetrov dnevno. V poplavljeneh krajih je nad dva milijona ljudi.

MADELIN: Reka El Matadero je silno narasla in povzročila pravokatastrofo. V nekem kraju, 40 km od Madelina v Kolumbiji je utonilo 11 ljudi, 14 pa je bilo ranjenih. Poplava je odnesla 200 hiš.

BERLIN: Za novega vzhodnonemškega veleposlanika v Sovjetski zvezi je bil imenovan Johannes Köning, dosedanji diplomatski predstavnik Vzhodne Nemčije za LR Kitajsko in Severni Vietnam.

MOSKVA: Dne šestega avgusta je v bližini Voroneža prišlo do težke letalske nesreče, v kateri je izgubilo življenje 26 oseb. Potniško letalo, ki vzdržuje redno letalsko zvezo Stalingrad — Moskva, se je med poletom vnelo in ob padcu eksplodiralo.

RIM: Že več časa je vzbujala vest, da se bodo ameriške čete, ki bodo morale zapustiti Avstrijo, prisile v Trst, veliko zanimanje. Komaj deset mesecev je preteklo, odkar so se umaknile angloameriške okupacijske čete iz tega mesta, sedaj pa naj bi ponovno prisile. Zdaj pa se sporočili, da čete ZDA ne pridejo v Trst, marveč, da jih bodo razmetili na področju Vicenze.

TRST: V četrtek zvečer je iz tržaškega pristanišča odpeljal parnič »Toscana«, ki je odpeljal v Avstralijo 746 izseljencev. Med temi je samo 10 beguncov, vsi drugi so Tržačani-domačini.

Mednarodna razstava embalaže

Ze dodobote je na Gospodarskem razstavnišču v Ljubljani odprtta prva mednarodna razstava embalaže. Pokrovitelj prireditve je član Zveznega izvršnega sveta Nikolaj Mlinčev. Na razstavi sodeluje 88 podjetij, med njimi nekaj tudi iz Zahodne Nemčije, Italije in Švica.

Posebna zanimivost na razstavi je prodajni oddelek po sistemu »Postreži si sam«. Okusno embalirano sadje in drugo prodajno blago s skupci sami izberejo in vzamejo, natoto pa pri blagajni plačajo.

V okviru razstave je bilo več obširnih posvetovanj o sodobni embalaži. Na posvetovanjih so imeli referate priznani tudi in domači strokovnjaki za proizvodnjo in uporabo embalažnega materiala. Razstava je zelo dobro obiskana in bo gotovo prispomogla k izboljšanju te gospodarske dejavnosti, ki smo ji doslej pri nas posvečali vse premalo pozornosti, kar je bilo resno oviro za razvoj dobreih odnosov med našima državama.

Da je po sredini fašistično maslo, je prav dobro razvidno po besni reakciji italijanskega profašističnega časopisa na objavo pisma, ki ga je Velimir Stojnić v imenu Zvezne borcev in Zvezne vojnih invalidov Jugoslavije poslal sorodni italijanski organizaciji, naj ta zastavi vse svoje sile, da do procesa beneških partizanov ne bo prišlo.

Ceprav še tako ignorirajo zakone in mednarodne pogodbe, če si še tako prizadevajo, pa razni dr. Franzini, Cariglie in drugi državni pravniki in sodniki, ki imajo glavno vlogo kot »maščevalci fašizma« v tem procesu, vendarle ne bodo mogli spremeniči dejstva (cepaprav bodo dosegli, da bodo partizani res moralni stati pred sodiščem), da so se beneški borci borili za stvar ljudstva, za stvar človeštva, na strani zaveznikov in proti fašizmu, čigar somišljeniki jim pa volji uvide danes krojijo sodbo. S tem pa se bo tudi obožnica obrnila proti njim samim, ne glede na druge posledice, ki jih bo lahko še imel proces.

OLO — TAJNISTVO ZA NOTRANJE ZADEVE V KOPRU na podlagi splošno veljavnih zakonitih predpisov in navodila Drž. sekretariata za notranje zadeve LRS

POZIVA

prebivalce okraja Koper na zamenjavo osebnih izkaznic.

Zamenjavo bodo vrstile komisije pri občinskih ljudskih odborih od 15. VIII. 1955 do 15. X. 1955 in sicer po razporedu, ki bo objavljen na krajevno običajen način. Nove osebne izkaznice se bodo izdajale tudi osebam, ki so dopolnile 16. leto starosti.

Doslej veljavne osebne izkaznice prenehajo veljati dne 15. X. 1955. Proti tistim osebam, ki ne bodo zamenjale izkaznic pravočasno, bo Tajništvo za notranje zadeve Koper postopalo po obstoječih zakonitih predpisih.

IZ PISARNE TNZ KOPER

OBVESTILO

Na področju okraja Koper je 5. t. m. Uprava za gozdarstvo pričela z anketo o porabi lesa pri kmečkih gospodarstvih in nekmečkih gospodinjstvih v gozdarskem ekonomskem letu 1953-54 t. j. od 1. X. 53 do 30. IX. 1954. Anketa zavzema 303 opazovalne enote, ki jih je določil Urad za statistiko pri OLO Koper s pomočjo tablic slučajnih števil, pri čemer je bila upoštevana odvisnost porabe lesa od števila članov gospodinjstva. Ta anketa nam bo omogočila vpogled v nastale spremembe v našem oskrbovanju z lesom glede na učinek novih uredb, ki naj bi regulirale gospodarnost v naših gozdovih ter dala rezultate za potrebine analize v gospodarjenju z lesom.

Prosimо, da vsa gospodarstva in gospodinjstva, kjer se bodo zgledili naši popisovalci, dajo čim bolj realne podatke o porabi in nabavi lesa in na ta način prispevajo k uspehu ankete, saj bodo rezultati in na njih sledili bodoči ukrepi koristili v prvi vrsti njim samim.

UPRAVA ZA GOZDARSTVO OLO KOPER

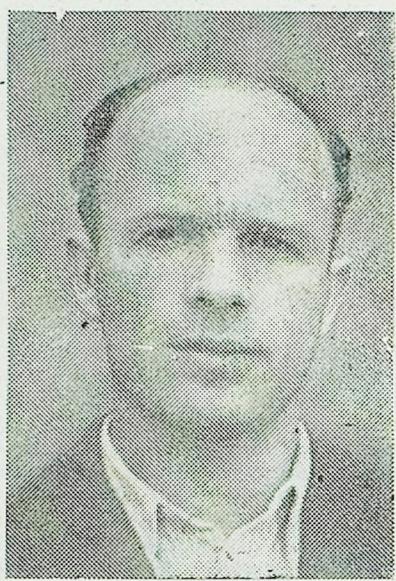
Konstituirani vsi občinski odbori okrajne skupnosti komun Koper

Od minulega petka do danes so se sestali na svojih prih sejah vsi novoizvoljeni občinski odbori koprskih skupnosti komun. Na teh sejah so odborniki izvolili predsednike in podpredsednike občin ter komisije občinskih odborov.

S tem so vsi novi občinski odbori konstituirani. Prvi sej so se pov sod udeležili tudi predstavniki OLO Koper.

Koper

V Kopru so se novi občinski odborniki prvih sestal v ponedeljek. Zasedanje je otvoril najstarejši odbornik Drago Keber, ki je uvodoma pozdravil med prisotnimi tudi go sta, člana Izvršnega sveta LRS Ju-

MIRO JELERČIČ

Miro Jelerčič je bil rojen leta 1919 v Sežani. Je kmečki sin. Sodeloval je že zgodaj v NOB in jo rezerви kapetan JLA. Po vojni je opracjal razne upravno-politične funkcije v Sežani in Postojni, kjer je bil nazadnje predsednik dosedanja okrajnega ljudskega odbora. Bil je na vodilnih položajih tudi v raznih množičnih organizacijah, kot ZKS in SZDL, razen tega pa se je posebno zelo zanimal tudi za delo Ljudske tehnike in je veliko napravil za njen razvoj na Postojnskem.

Ilija Beltrama ter zveznega ljudskega poslanca in predsednika okrajnega zborna proizvajalev Antona Šturna.

Novi koprski občinski ljudski odbor šteje 40 odbornikov. Po verifikaciji mandatov so novi odborniki prisegli. Nato so volili predsednika in podpredsednika novega odbora. Kandidacijska komisija je na podlagi poprejnjih razprav in posvetovanj ter dela kadrovske komisije predlagala novim odbornikom, naj za svojega predsednika izvolijo Mira Jelerčiča, dosedanja predsednika OLO Postojna. Predlog je bil z glasovanjem brez ugovora sprejet, vsi prisotni pa so novega predsednika toplo pozdravili s ploskanjem. Prav takega pozdrava je bil deležen tudi novoizvoljeni podpredsednik Leopold Caharija, dose danji predsednik koprskoga mestnega odbora. Izjemoma bo tudi zanaprej kot podpredsednik profesionalec, ker je nova koprška občina med največjimi v republiki, tako po površini, kot po številu prebivalstva, razen tega pa ima celotno področje občine zaradi svojega specifičnega položaja tudi izjemne naloge in se bo morala pospešeno izgrajevati.

Novi predsednik Jelerčič se je v svojem in v imenu Caharije odbornikom toplo zahvalil za izkazano zaupanje. V krajevem govoru je črtal glavne naloge, ki čakajo novi odbor. Poudaril je, da bodo lahko le s skupnimi močmi ob intenzivnem sodelovanju vseh odbornikov uresničili načrte za vsestranski razvoj občine. Veliko število sodelujočih v upravljanju občine bo omogočilo najširši razvoj in utrdilo demokratične pridobitve, ki so plod naših dočasnijih naporov. Občina je zelo velika, saj šteje nad 30.000

prebivalcev. Sestavljena je iz dodesanjih občin Koper, Dekani, Črnika, Marezige, Šmarje, Gradšče, Podgorje in Gradenj. Prvič so tej seji prisostvovali tudi odborniki iz dodesanja občine Gradenj, ki je dodeselj spadal pod Buzet v LR Hrvatski, zdaj pa je po sporazumu in na splošno zahtevo prebivalstva pripadla koprski komuni. Spričo velikih nalog bo pri novem občinskem odboru kar 12 svetov s skoraj sto člani, razen tega pa bo na področju nove občine torej neposredno sodelovalo nad 200 prebivalcev. Prek raznih drugih organizacij, imčičnih in gospodarskih, oziroma prek njihovih upravnih odborov, pa sodeluje v posrednem upravljanju skupaj nad 2000 prebivalcev. S skupnimi močmi bo torej že mogoče napraviti vse, kar je za to področje predvideno po družbenem planu in še veliko več, če bo le sodeloval uspešno.

Odborniki so imenovali tudi tajnika novega odbora, oziroma so v njegovi funkciji potrdili dosedanja tajnika mestne občine Ernesta Colja, ki je dodeselj dokazal, da je kos svojim nalogam. Izvolili so še komisijo za statut, ki ga bodo sprejeli na prihodnjem zasedanju odbora, dalje komisijo za ugotovitev premoženjskih pravic in obveznosti nove občine, komisijo za prevzem arhiva in inventarja, in komisijo za uskladitev pravnih predpisov.

Ob začetku prve seje je novi odbor pozdravil v imenu okrajnega ljudskega odbora Anton Šturn. Čestital je novemu predsedniku in podpredsedniku ter poudaril, da bo lahko celotni odbor deloval uspešno sam Tedaj, če bodo vsi odborniki vsak po svojih najboljših močeh skupno delovali za napredek in razvoj občine in celotnega področja.

Po končani seji so se odborniki zadržali še na seji občinskega odbora SZDL. Razpravljali so o raznih tekočih nalogah v novi občini.

Postojna

V Postojni je bila prva seja novega občinskega ljudskega odbora že v soboto. Najstarejši odbornik Kristina Peršolja je otvorila zasedanje. Pozdravila je vse navzoče, med katerimi zlasti republiškega poslanca

JOŽE BAŠA

Rojen je bil leta 1923 v vasi Dolnje pri Ilirske Bistrici. Je sin malih kmetov. V šolo je hodil v Ilirsko Bistrico. Leta 1943 je odšel v partizane, kjer je bil do konca vojne na raznih dolžnostih. Po vojni je obiskoval gimnazijo v Ljubljani. Bil je ljudski odbornik OLO Ilirska Bistrica kot poverjenik notranje uprave, zatem referent varnostne službe in pomočnik šefa uprave LM v Ilirske Bistrici, od leta 1946 pa je bil načelnik notranje uprave. V istem svojstvu je bil 1948 premeščen v Novo mesto, kjer je bil do leta 1950, ko je odšel v šolo. Aprila 1951 je bil premeščen v Postojno, kjer je bil kot načelnik notranje uprave do oktobra 1952. Decembra istega leta je bil izvoljen za predsednika ljudskega odbora mestne občine Postojna. To dolžnost je opravljal vse dodeselj, ko so ga ljudski odborniki nove občine Postojna ponovno izvolili za svojega predsednika.

Novi predsednik Jelerčič se je v svojem in v imenu Caharije odbornikom toplo zahvalil za izkazano zaupanje. V krajevem govoru je črtal glavne naloge, ki čakajo novi odbor. Poudaril je, da bodo lahko le s skupnimi močmi ob intenzivnem sodelovanju vseh odbornikov uresničili načrte za vsestranski razvoj občine. Veliko število sodelujočih v upravljanju občine bo omogočilo najširši razvoj in utrdilo demokratične pridobitve, ki so plod naših dočasnijih naporov. Občina je zelo velika, saj šteje nad 30.000

in tajnika okrajnega odbora SZDL v Kopru Martina Greifa.

Po izvolitvi je verifikacijska komisija preverila mandate, nato pa so novi odborniki prisegli. Vseh je v novem občinskem odboru Postojna 31, od tega 22 iz dodesanja občine Postojna, 6 iz Hruševja in 3 iz Planine. Te tri dodesanja občine namreč tvorijo novo komuno Postojno (Planina samo delno, ker je del pripadala logaški občini).

Za svojega predsednika so odborniki izvolili dosedanja predsednika postojanske občine Jožeta Baša, za podpredsednika pa Mirka Lundera, dosedanja predsednika občine Hruševje. Za tajnika novega občinskega odbora so imenovali, oziroma potrdili dosedanja predsednika, ker je Tone Strle tudi dosloj tajniške posle opravljal na splošno zadovoljstvo.

Predsednik Jože Baša se je v sestem in v imenu novega podpredsednika odbornikom toplo zahvalil za izraženo zaupanje in občujbil, da bosta vložila vse svoje sile v delo za napredek in razvoj nove občine. Pozval je vse odbornike na intenzivno delo in sodelovanje pri reševanju vseh nalog. Na kratko je opisal položaj nove občine, ki meri 25.107 ha in ima 10.657 prebivalcev. Nad polovico teritorija so gozdovi, skoraj vse ostalo pa je obdelovalna zemlja. Postojna ima tri pomembnejše industrijske objekte: Lesno industrijsko, Tovarno mesnih izdelkov in kevinsko podjetje LIV. Skupaj je v industriji zaposlenih 420 odbor. Nad polovico vseh gozdov je držvena lastnina. V občini so tri državna kmetijska poselstva (Prestranek, Hrašče in Landol), 6 kmetijskih zadruž. Občinkov je 161, večinoma mizarjev, razvija pa se tudi kovinska obrt. Trgovino započajo tri grosistična trgovska podjetja ter 49 detajništ. V občini je 45 gostinskih obratov, vendar pa ima sama Postojna daleč pre malo ležišč (88). Turizem je pomembna gospodarska veja, saj pride v Postojnsko jamo letno nad 150 tisoč turistov — samo v juliju letos jih je bilo 40.000, kar je rekorden obisk. Občina ima precej razvito zdravstvo, vendar pa so skoraj vsi objekti močno dotrajani in bo treba nujno misliti na zgraditev novih. To velja posebno za počninično, zdravstveni dom in higienično postajo. Razen tega pa bo nujno potrebljena tudi novogradnja gimnazijalnega poslopja, ker dosedanje ne odgovarja več svojemu namenu. Prav tako je z osnovno šolo, v vprašanju pa so tudi prostori za vajeniško in glasbeno šolo. Vseh šol je v novi postojnski občini 14.

Novi odbor je iz svoje srede izvolil še komisijo za statut (predsednik Sibil Marko), proračunska komisija (Luce Dietrich), komisija za vodilne in imenovanja (Anton Čehovin), komisija za ugotovitev premoženjskih pravic in obveznosti (Fanc Šegec), komisija za prevzem arhivov in inventarja (Tone Strle) in komisija za uskladitev pravnih predpisov (Miro Lunder). Na prvi prihodnji seji bo novi odbor obravnaval in sprejel novi občinski statut ter imenoval vse sestavne in odborniške komisije.

Sežana

Prvi po vrsti v novem koprskem okraju se je sestal že prejšnji petek ljudski odbor nove občine Sežana. Sejo je otvoril najstarejši odbornik Jože Trampuž. Pozdravil je vse navzoče odbornike in goste, med katerimi je bil tudi predsednik ljudskega odbora okrajne skupnosti komun v Kopru Albin Dujec.

Ko je izvoljena verifikacijska komisija preverila mandate, so odborniki prisegli. Vseh je v novem občinskem ljudskem odboru 27, od tega 14 iz dodesanja sežanske občine, 8 pa iz dodesanja občine Dutovlje, 5 pa iz Štanjelske. Te tri občine namreč sestavljajo novo komuno Sežano.

Poročilo o delu pripravljalnega odbora za formiranje nove občine je podal republiški poslanec Alfonz

Grmek. Nova občina meri 21.304 ha, na katerih živi 9637 prebivalcev, od teh je 6731 volivcev. Skupaj je v občini 71 naselij. Zasebnih gospodarstev je 1516, eno državno in tri zadružna kmetijska poselstva. Industrija daje tretjino vsega naravnega dohodka. Najpomembnejša je industrija kraškega marmora, ki se bo že v bližnji prihodnosti podvojila in celo potrojila. Elektro-Sežana zaposluje

ALFONZ GRMEK

republiški poslanec in predsednik nove sežanske občine se je rodil leta 1907 v Avberju pri Sežani. Izhaja iz kmečke družine. Pred fizičnim preganjanjem se je moral izseliti v Jugoslavijo, kjer je v Ljubljani dovršil gimnazijo, nato pa se je episal na medicinsko fakulteto. Ob izbruhu druge svetovne vojne se je takoj vključil v narodnoosvobodilno gibanje. Bil je v internaciji, zatem je opravljal razne politične funkcije na terenu zlasti na Tržaškem. Tudi po vojni je deloval v Trstu in Kopru, leta 1953 pa je bil na Sežanskem izvoljen za republiškega poslanca.

97 delavcev, Tovarna pletenin 165, Telekomunikacije 75, mlekarna 40 itd. Precej je zaposlenih pri pogozdovanju, 300 delavcev ima gradbeno podjetje Kraški zidar, nekaj pa Avtomehanika. V občini je 44 trgovin na drobno, eno grosistično in eno uvozno-izvozno trgovsko podjetje. Gostinskih obratov je 14. Obrt je le slabo razvita in ima ta panoga še velike možnosti in pogoj za razvoj. Skupni narodni dohodek znaša 581 milijonov dinarjev ali 59 tisoč na prebivalca. V novi občini bo delovalo 27 krajevnih odborov, razen tega pa predvideva občinski statut, ki ga bodo sprejeli na prihodnji seji, pri občinskem ljudskem odboru 10 približno osemčlanskih svetov. Tako bo pri upravljanju občine neposredno sodelovalo okrog 300 volivcev ali okrog 2% vsega prebivalstva. To je zadostno jamstvo za široko sodelovanje ljudi pri upravljanju občine. Treba pa bo čvrstega sodelovanja vseh odbornikov ter drugih članov svetov in komisij in vsega prebivalstva. To naj bodo uspešno uresničene vse naloge, ki so predvidene v načrtu za razvoj tega področja.

Predsednik Albin Dujec je nato odbornike pozdravil v imenu novega okrajnega ljudskega odbora Koper. Na kratko je opisal razvoj načrta za partizane v domovini. Končno se mu je tudi izpolnila želja, da se je vrnil s prekomorsko brigado in se začel boriti v vrstah NOV. Bil je hraber in aktiven borec in ima več odlikovanj. Po osvoboditvi je imel razne funkcije v kontrolni komisiji, najprej v Ljubljani, nato v Postojni in Gorici. Od 1952. leta pa je predsednik ljudskega odbora mestne občine v Ilirski Bistrici.

Nato je tovarš Duje govoril še o splošni problematiki vsega koprskega, oziroma celotnega primorskog področja. Pečat je tem krajem udarila izguba dveh največjih naravnih središč — Trsta in Goriče. Da bi čimprej likvidirali podevovanje zaostalost in nadomestili izgubljena središča, moramo s pospešenim tempom graditi Koper in Novo Gorico, ki naj postane vsaj delno nadomestilo za izgubljena centra. Zato je zlasti koprsko področje deležno posebne skrbi in pomoči republiških in zveznih organov. Razvoj in napredek Kopra kot središča bo neposredno vplival na rast celotnega okraja, zato je zdaj razumljivo, da je potrebno za Koper kot bodoč središče dati zdaj nekaj več sredstev, posebno še, ker gre predvsem tudi za njenovo boljšo povezavo z zaledjem.

Za svojega predsednika so odborniki soglasno izvolili republiškega poslanca Alfonza Grmeka, za podpredsednika pa Dušana Ružiča, dosedanja predsednika sežanske občine. Za tajnika so imenovali dosedanja predstavnika republike Štefana Josipa Lazarja, razen tega pa so izvolili še nekaj komisij.

Ilirska Bistrica

V nedeljo je prvič zasedal novo izvoljeni odbor ilirske-bistriške komune, ki obsega v celoti področja dodesanjih občin Ilirske Bistrice, Jablanice, Jelšan, Prem in nekatere predele občin Knežak in Podgrad. Zasedanje je začel najstarejši odbornik Jože Grahor iz Bitnja v občini Prem. Uvodoma je pozdravil navzoče, posetej pa Albina Dujca, predsednika okrajne skupnosti komun Koper ter republiškega poslanca Antona Dolgana in Milana Zidarja. Po verifikaciji mandatov in zaprisegi novih odbornikov so na predlog volilne komisije izvolili Antona Guštinčiča za predsednika ob-

ANTON GUŠTINČIČ

Tone je kmečki sin iz Orehka pri Sežani, rojen leta 1918. Italijani so ga 1943. leta osumili protifašističnega delovanja. Izgnali so ga v konfinacijo na otok Lampedusa v bližini Malte na Sredozemskem morju, kjer je bil do nazpada Italije. Ko so otok zasedle zavezniške čete, so vse jetnike odvedli v Tunizijo. Tamkaj je bil eden izmed organizatorjev zbiranja sredstev za partizane v domovini. Končno se mu je tudi izpolnila želja, da se je vrnil s prekomorsko brigado in se začel boriti v vrstah NOV. Bil je hraber in aktiven borec in ima več odlikovanj. Po osvoboditvi je imel razne funkcije v kontrolni komisiji, najprej v Ljubljani, nato v Postojni in Gorici. Od 1952. leta pa je predsednik ljudskega odbora mestne občine v Ilirski Bistrici.

Lojzeta Celigoja pa za podpredsednika. Imenovali so za začasnega vršilca dolžnosti tajnika občine tovarša Zvonimirja Skapina. Razen tega je 33 odbornikov nove bistriške občine izvolilo razne komisije nam to omogoča.

(Nadaljevanje na 4. strani)

S prvi sej novoizvoljenih občinskih odborov

(Nadaljevanje s 3. strani)

misijske, kot komisijo za statut, za proračun, za ugotovitev premoženjskih pravic in dolžnosti, komisijo za vskladitev pravnih predpisov, za prevzem inventarja dosedanjih občin in personalno komisijo.

Novoizvoljeni predsednik Anton Guštinčič se je zahvalil odbornikom za zaupanje, ki so mu ga izkazali z izvolitvijo ter med drugim dejal, da dolžnosti, ki jih sprejemajo kot odborniki, niso lahke. Predvsem bodo morali nenehno izpopolnjevati svoje znanje, krepite socialistične odnose ter demokratično upravljanje, kakor tudi omogočati državljanom uveljavljati zdrave predloge za nadaljnji razvoj našega gospodarstva. Prav tako je omenil, da bo morala bistriška občina omogočati predvsem enakomeren razvoj vseh krajev na svojem področju. Dosedanji občini Jelšane in Jablanica sta gospodarsko šibki. Zato bo treba postopoma reševati razna komunalna vprašanja tudi v teh pasivnih krajih, da bo v tem pogledu čim manj in družbenega življenja. »Pri tem je ga reševanja vseh vprašanj so odborniki sklenili, da se bodo večkrat sestajali, zlasti sedaj v začetku. Skupno reševanje in odločanje v takih stvareh je vsekakor uspešnejše.«

Pred zaključkom zasedanja je v imenu okrajnega ljudskega odbora čestital novemu občinskemu odboru ter izvoljenima predsedniku in podpredsedniku tovariš Albin Dujc, ki je hkrati obrrazil odbornikom tudi razvoj naše ljudske oblasti. Poudaril je, da je bila sedanja reorganizacija nujna posledica razvoja. »Mi gremo naprej v razvoju naše socialistične demokracije,« je dejal tovariš Dujc. »Pristojnosti in odločanje v upravi prenášamo na vedno širši krog državljanov. Ko smo leta 1952 formirali občine, smo to delali s perspektivo, da postanejo take teritorialne enote samostojnejše v razvijanju gospodarskega, kulturnega in družbenega življenja.« Pri em je govornik omenil, da je prehod k sistemu večjih okrajev in občin viden odraz naše socialistične demokracije. V tem je cel proces, občine s svojimi sveti dobivajo polagoma vlogo okraja, razvoj ljudske oblasti pa mora enakomerno rasti v vsej državi. »Ko smo začeli formirati komune,« je poudaril tovariš Dujc, »so pri tem bila različna gledanja. Eni so bili mnenja, naj bi bile komune večje teritorialne enote, drugi pa so zagovarjali manjše. Toda pokazalo se je, da lahko obstajajo tudi manjše komune. Primer Gorrenjske z vrsto svojih manjih mest je to dokazal. Ta mesteca, kjer bodo sedeži komun, imajo s tem vse možnosti in pogoje za razcvet. Take primere smo imeli tudi pri nas na Primorskem. To, kar danes ustvarjam, pa še daleč ni dokončna oblika upravnega telesa. Razne potrebe in naš nenehni razvoj bo terjal nadaljnje spremembe v prihodnosti, potekne pa bodo še poprej potrebne korektur.« Potem se je tovariš Dujc dotaknil stanja na Primorskem in dejal, da imamo lepe perspektive za nadaljni razvoj. Naš težnje po napredku tukaj na Primorskem bo podprt tako republiški, kakor zvezni izvršni svet. V prvi vrsti pa si moramo sami prizadevati, da v tem storimo kar se največ da.

Piran

V Piranu se je novi občinski odbor sestal v pondeljek. Sejo je odprl kot najstarejši član novo izvoljenega odbora tov. Radivoj Francesco, ki je pozdravil navzoče odbornike in goste. Po poročilu verifikacijske komisije in ureditvi formalnosti so odborniki svečano prisegli, nakar je po krajšem odmoru komisija za volitve in imenovanja predlagala kandidate za predsednika, podpredsednika in člane komisij pri novem občinskem odboru.

Odborniki so predloge komisije za imenovanje sprejeli v celoti. Za predsednika so enoglasno izvolili Davorina Ferligoja, za podpredsednika pa Plinija Tomasina, dosednjega predsednika LOMO Piran. Za tajnika so imenovali Josipa Jakina, dosedanjega pravnega referenta pri OLO Koper.

Ko se je nato novoizvoljeni predsednik v svojem in v imenu podpredsednika zahvalil odbornikom za izkazano zaupanje ter obljudil, da si bosta prizadevala to zaupanje po-

polnoma opravičiti, je obenem pak zaznala tudi nekaj najosnovnejših nalog, ki čakajo novi odbor. Pri tem je poudaril, da je komuna velik korak naprej v razvijanju in utrjevanju delavskega in družbenega samoupravljanja, ker omogoča široko pritegnitev innožic k neposrednemu upravljanju. To odpira našim delavščinam ljudem nove možnosti udejstvovanja, daje pobudo za hitrejše razvijanje proizvodnih sil in povečuje tempo socialistične graditve.

DAVORIN FERLIGOJ

Rodil se je leta 1921 v Rupi pri Gorici. Izhaja iz preproste delavske družine, v kateri je bilo razen njege še pet otrok. Tako se je moral že v rani mladosti spoprijeti z življem. Petnajst let star je odšel po svetu, da si preskrbi zaposlitev. Druga svetovna vojna ga je zatekla kot mnoge primorske fante v italijanski vojski, kjer se je že 42. leta povezal s skupino tovarishev in kasneje pobegnil v partizane. Med NOB je imel več važnih funkcij. Bil je komesar bataljona v Gradnikovi brigadi, nato komesar Prešernove brigade, komesar Tržaške brigade in končno pomočnik komisarja divizije Natisone. Je rezervni podpolkovnik JLA. Ves čas po vojni je imel važne funkcije v državni upravi. Dvakrat je bil izvoljen v ljudsko skupščino ljudske republike Slovenije kot poslanec za goriški okraj.

Nova piranska občina, ki obsegata področje dosedanjih občin Piran, Portorož in Sečovlje ter dve vasi iz občine Šmarje, šteje 10.620 prebivalcev. Njena površina je 4484 ha, od tega 58,7% obdelovalne zemlje. Neglede na to, da teritorialno piranska občina n med največjimi v koprskem okraju in tudi po številu prebivalstva šele na četrtem mestu, je zaradi njene gospodarske strukture važen činitelj v koprski komunalni skupnosti. Občina ima 18 km obale, kar je velikega pomena za razvijanje pomorstva ter turizma in gostinstva. In prav naloge, ki izvirajo iz te za piransko občino svojstvenega položaja, so med prvimi, s katerimi se bo moral spoprijeti novi odbor.

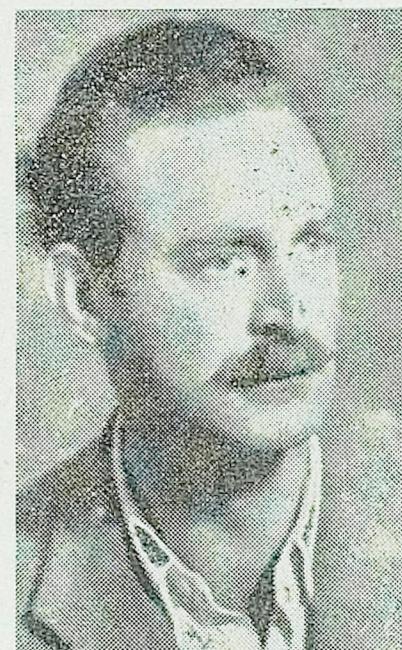
V piranski občini je tudi več za naše gospodarstvo pomembnih industrijskih objektov, med njimi rudnik črnega premoga v Sečovljah, Piranska ladjevalnica, tovarna mila, mlađe pomorsko prevozno podjetje Splošna plavba in ribiško podjetje Ribič. Na prvem mestu pa so po narodnem dohodku Piranske soline. V okolici Sečovlj — Sv. Lucija je zelo razvito kmetijstvo. Že danes doseže piranska občina 83.700 dinarjev narodnega dohodka po prebivalcu.

V imenu okrajnega ljudskega odbora je pozdravil prvo sejo republiški poslanec Martin Greif, ki je ob tej priložnosti začel novemu odboru uspešno in plodno delo. Poudaril je znatno večje kompetence novih občinskih odborov v primeru s prejšnjimi in s tem v zvezi tudi večjo odgovornost tako odbora v celoti kot posameznih odbornikov. V svojem nagovoru se je dal časa zadržal pri problematični pomorstu v tem predelu, ki je okno v svet naše republike, in poudaril, da je prvenstvena nalog občinskega odbora, da to našo panogo razvije. Izrazil je prepričanje, da bo novi odbor kos raznoliki problematični svojega področja in obljudil vso pomoč okrajnega ljudskega odbora pri reševanju teh vprašanj.

Izola

Prvo sejo novega občinskega ljudskega odbora v Izoli, ki je bila v sredo, je začel najstarejši odbornik dr. Stanko Kovačič. Po verifikaciji mandatov so odborniki prisegli. Za predsednika nove občine je bil izvoljen dosedanji tajnik okrajnega ljudskega odbora Koper Srečko Vičič, za podpredsednika pa Rado Cotar. Za tajnika je bil imenovan dr. Branko Furlan. Prvi seji je prisostvoval tudi odbornik Martin Greif, član okrajnega ljudskega odbora Koper in tajnik Okrajnega odbora SZDL.

Po izvolitvi raznih komisij se je novoizvoljeni predsednik zahvalil odbornikom za izkazano zaupanje ter se nato dotaknil nekaterih vprašanj v zvezi z uvedbo novega komunalnega sistema. Poudaril je zlasti pomen in dolžnosti novega odbora. V zvezi z nekaterimi gospodarskimi vprašanjami je tovariš Vičič predvsem govoril o potrebi razvoja turizma v Izoli in da bo treba v tem oziru zlasti sodelovati s sosednjima občinama Koper in Piran, ki imata v tem pogledu več izkušenj. Glede na to, da je izolska občina razmeroma ena gospodarsko najmočnejših v okraju, čeprav se po obsegu ni spremenila, bo imel novi občinski odbor velike naloge. Odborniki so že na prvi seji načeli potrebitno osnovanje nekaterih novih podjetij, kakor pekarne, slaščičarne itd. Razen tega gradijo v Izoli dokaj pomembni objekti kovinske industrije, tovarno otroških igrač »Mehanotehno«, ki bo razširila svojo dejavnost tudi na proizvodnjo razne kovinske galerterije. Le s skupnimi naporji in ob sodelovanju vseh odbornikov in članov svetov in komisij se bo novi odbor lahko uspešno uveljavil in uresničil vse postavljene naloge.

SREČKO VIČIĆ

Rodil se je v Podgradu pri Ilirski Bistrici leta 1908. Po končanem šolanju v fašistični Italiji ni mogel dobiti stalne zaposlitve. Tu in tam si je služil kruh s honorarnim delom. Leta 1942 se je pridružil osvobodilnemu gibanju in je do leta 1943 aktivno delal v domačem kraju. Takrat je odšel v partizane in je hot hraber borec postal kmalu komandant bataljona. Pozneje pa je bil do osvoboditve načelnik Istrskega odreda. Demobiliziran je bil konec leta 1946 kot kapetan. Takrat se je oprivel dela v gospodarstvu in je imel veliko uspehov. Med drugim je opravljal važne funkcije v bišči glavnih direkcij za gradbeni material in pozneje pri glavnih direkcijah za elektroindustrijo pri ministru za industrijo in ruderstvo LR Slovenije v Ljubljani. Leta 1950 je prišel v Koper in je od tedaj delal na okrajnem ljudskem odboru najprej kot personalni referent, potem šef urada za delo, nato pa vse doslej tajnik okrajnega ljudskega odbora.

Hrpelje

V torek so se v Herpeljah sestali odborniki nove občine. Prvi seji sta kogista prisostvovala tudi član okrajnega odbora SZDL, koprške komunalne skupnosti tov. Rado Pišot - Sokol in novi predsednik divaške občine Janko Valenčič.

Po zaprisegi odbornikov in izvolitvi raznih komisij so izvolili za novega predsednika hrpeljske občine Antona Ovčariča, za podpredsednika pa Jožeta Mahniča. Za tajnika je bil imenovan Slavko Kovšč. V imenu podpredsednika in svojem se je zahvalil za izkazano zaupanje

ANTON OVČARIČ

Rodil se je leta 1913 v Malih Mušnah blizu Podgrada. Svoja mlada leta je preživel doma, kjer se je izučil za kovača. Leta 1942 se je vključil v osvobodilno gibanje in je ves čas delal kot aktivist na terenu.

Po osvoboditvi je delal na izgradnji in obnovi opustošenih krajev. Že med narodnosvobodilno borbo je bil član okrajnega NOO za Hrpelje in Brkine, po osvoboditvi pa je bil predsednik in podpredsednik OLO najprej v Il. Bistrici, nato v Sežani. Pred izvolitvijo za predsednika hrpeljske komune je bil podpredsednik OLO in predsednik gospodarskega sveta v Sežani.

Anton Ovčarič, ki je nato v svojem poročilu orisal nastanek hrpeljske občine. Novo komuno sestavljajo dosedanja občine Hrpelje, Matenja, Podgrad in Podgorje.

V večini naselij v vasi so se prebivalci takoj odločili za priključitev novi občini Hrpelje. Edini problem je bila vas Starot, kjer so se prebivalci že na prvem sestanku odločili za občino Ilirska Bistrica. Pozneje pa so celo izrazili željo za priključitev k LR Hrvatski. Vzrok je bila največ nepravilna gozdarska politika, ki jo je vodila pri sečnji lesa uprava za gozdarstvo. Tako so brez vsake utemeljitve začeli govoriti, da so Hrvati in so celo zbirali podpise po družinah z namenom, da ugotovijo, kdo se izjavlja za LR Hrvatsko in kdo za Slovenijo. Nato so poslali odboru za zakomodajo zahtevalo, naj bi se vas Starot priključila k občini Reka. Vendar je bila ta zahteva od obe strani zavrnjena.

Prav tako je bilo sporno vprašanje vasi Zazida, ker je bilo prvočno zamisljeno, da bo spadala k občini Hrpelje. Toda o tem niso hoteli prebivalci ničesar slišati in so zahtevali vključitev v občino Koper. Zahtevali je bilo ugodeno, čeprav imajo prebivalci Zazida edino prometno zvezo samo čleznicno iz Podgorja na Kozino in leži vas veliko bližje Hrpelji kot Kopru.

Nova občina Hrpelje obsegata 32 katastrskih občin z 48 naselji, 20 zaselki in skupaj 8600 prebivalcev. V industriji dela 146, kmetijstvu 5224, v gozdarstvu 129, gradbeništvi 165, v prometu 476, trgovini 255, v obrti 654, v komunalni dejavnosti pa 32 prebivalcev. Na celotnem območju občine je samo eno industrijsko podjetje in to tovarna steklene galerterije na Kozini s svojim obratom plastičnih mas v Podgradu. To podjetje je sicer še v izgradnji, vendar pa je že lani doseglo okrog 12 odstotkov vrednosti narodnega dohodka sedanja občine. S predvideno razširitevijo tega obrata, z zgraditvijo nove peči za topiljenje stekla in dozidavo novih prostorov ter nabavo strojne opreme pa se bo vrednost proizvodnje povečala za najmanj 150 odstotkov. Hkrati pa je predvidena tudi razširitev obrata plastičnih izdelkov v Podgradu, za katerega bo potrebno najmanj 26 milijonov dinarjev investicij. Predsednik Ovčarič je nato nakazal potrebo po razširitvi žagarskega obrata »Lesk na Kozini, kakov tudi potrebo po razvijanju socialistične obrti in kmetijstva. Pred-

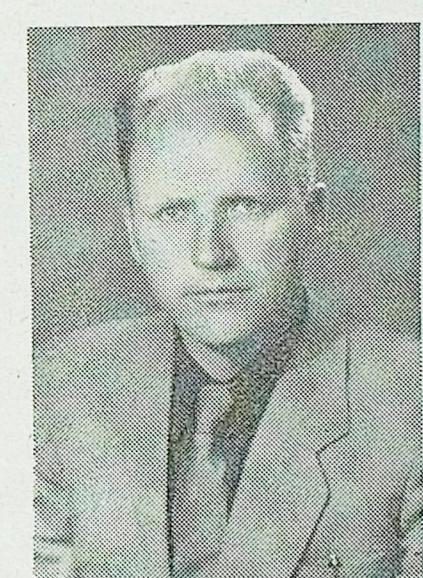
vsem bo treba gojiti živinorejo in sadjarstvo.

Odborniki nove hrpeljske občine so tudi soglašali s predlogom, naj bi se pri reševanju gospodarskih vprašanj večkrat sestajali tudi odborniki sosednje divaške komune, ki ima podobno gospodarsko problematiko. — Rado Pišot je nato pozdravil novi odbor v imenu okrajnega ljudskega odbora Koper in okrajnega komiteja ZKS. Opravil je Albert Jakopič, član odbora in predsednika okrajnega odbora SZDL, ki se zaradi neodložljivega dela ni mogel udeležiti seje. Tovariš Pišot je še na kratko orisal komunalno ureditev in se zlasti zadral na pristojnosti, ki jih bodo imele krajevne pisarne. Poudaril je, da se bodo novi ljudski odbori s svojimi sveti še bolj približali ljudstvu. Za vsako malenkost nebo treba hoditi prebivalcem na občino, ampak bodo tako stvari lahko reševale krajevne pisarne.

Zaradi tesnejših stikov med Komrom in občino Hrpelje je Rado Pišot primorao novemu odboru naj bi sporazumno reševali nekatera vprašanja, zlasti glede zaposlitve prebivalcev hrpeljske občine. Koper se kot središče zveze komun načelo razvija. Glede na to raste tudi število zaposlenih, medtem ko je v hrpeljski občini to vprašanje dokaj pereče. Zato naj bi urad za delo nove občine sodeloval z uradom za delo v Kopru, potom katerega bo mogoče zaposliti večje število ljudi tudi s področja hrpeljske občine.

Divača

Na prvi seji odbornikov nove divaške občine, ki je bila minula soboto, je bil izvoljen za predsednika občine dosedanji tajnik okrajnega ljudskega odbora Sežana tov. Janko Valentincič, pred podpredsednikom pa tovariš Franc Skrlj. Za tajnika so imenovali Leopolda Renjera, medtem ko je bilo izvoljenih več odbornikov v razne komisije. Seji je prisostvoval tudi zvezni poslanec in predsednik okrajnega zborna proizvajalcev koprške komunalne skupnosti Anton Sturm, ki je odbornike pozdravil v imenu okrajnega ljudskega odbora. Obenem je poudaril, da delo, ki čaka novi odbor divaške komune, ni lahko, in da naj odborniki skupno

JANKO VALENTINCIČ

Tovariš Janko je sin malega kmeta. Rojen je bil v Morskem pri Kanalu ob Soči. S 17. letom se je zaposlil v anhouški cementarni, kjer se je kmalu priključil delavskemu gibanju. Ko mu je bilo 21 let, so ga fašisti zaprli zaradi protifašističnega delovanja. Vedno je bil med prvimi borci za delavsko pravice. Že v septembru leta 1941 je bil med organizatorji obrožene vstaje primorskega ljudstva. Fašisti so ga v juniju 1942 spet aretirali. Vlačili so ga po raznih zaporih v Kalabriji in Furlaniji. Po razpadu Italije se je vrnil in se do osvoboditve, kakor tudi po osvoboditvi imel važne funkcije na področju Kanalskega. Leta 1950 je prišel v Sežano in bil nekaj časa podpredsednik, nato pa tajnik OLO. rešujejo probleme, ki se bodo pojavili na področju komune v zvezi z gospodarskim, kulturnim in političnim življenjem. Naglasil je pri tem predvsem ljudsko samoupravljanje, pri katerem vzporedno z razvojem našega družbenega reda sodeluje vedno več državljanov. Tu di uvedba komunskega sistema pomeni za našo socialistično demokracijo korek naprej hkrati pa bo

Gledališče v pristanu

Ko gledam te dni naše parnike, čolne in regate, se mi večkrat ponuja primerjava med njimi in gledališčem. Tudi naša hiša je podobna ljudi s številnim moštvo, ki kreje ob vsakem napovedanem času na negotovo morje, pa spet ob določeni napovedi pristane, da se uredi, pregleda in pripravi za novo plovbo. Sezona in počitnice, plovba in pristan — to je ritem našega življenja, ki mu, kakor poštene-

Shakespeare: Romeo in Julija (na prostem); Molière: Scapinove zvijže; Goldoni Primorske sdrabe.

Svetovna moderna:

Klabund: Praznik cvetočih češenj; Hauptman: Bobrov kožuh; Breal: Napoleonovi huzarji; Luc: Karlos in Margareta; Van Druten: Spominjam se mame; Vildrac: Trije meseci jče; Morucchio: Poduradnik Serafino; Rattigan: O, ljubica moja; Hajnik: Hajduk Janošik; Zola: Thérè-

se Raquin.

Mladinska dramatika: Dolgin, Debelin Vidovin.

Danes, ko je gledališka hiša okroglo mesec dni v pristanu, je ta okvir mnogo konkretnejši. Nastopil je že svojo drugo fazo, fazo bližnje realizacije. S tem se je nujno skrčil in utrdil. Od okvirnih 22 del jih je preostalo danes pičilih 11, od katerih jih bomo uprizorili — kakor lansko sezono — osem: tri drame, štiri komedije in eno mladinsko. To so: Vilhar: Večer v idrijski čitalnici — Slovenska noviteta; Drži-Rupel: Boter Andraž; Marodič: Na dnu kelihov;

Shakespeare: Romeo in Julija; Klabund: Praznik cvetočih češenj; Breal: Napoleonovi huzarji; Luc: Karlos in Margareta; Van Druten: Spominjam se mame; Morucchio: Poduradnik Serafino; Zola: Thérèse Raquin; Sirola: Dolgin, Debelin in Videž. Po zaporedju pa se bodo razvrstile premiere takole: Vilhar, Marodič, Zola, Sirola, Klabund, Breal ali Luc, Morucchio ali Van Druten, Shakespeare. Eventuelna slovenska noviteta pride v spored v drugem poletju.

Tako lice kaže ladja v pristanu za danes. Vse to so kajpak našteta dejstva, o katerih bomo morali še obširnejše spregovoriti.

Djurđica Flere:

Narodni plesi iz dežele toreadorjev

Nekaj misli ob četrtem večeru Turistično-olepševalnega društva

Turistično-olepševalno društvo v Kopru si je zadalo za poletno sezono hvaljedreno nalogo: pritejati umetniške večere, ki naj bi pokazali rast naše kulture in zanimanja zanj. Koper je sklep tega društva pozdravljal, saj je tako daleč od središča Slovenije, da ni niti misliti na to, da bi si tam ogledali kako prireditev. Začetki prireditev Turistično-olepševalnega društva so bili zares spodbudni. Tudi novo odprtje je urejeno okolje na muzejskem vrtu, je pri prvem in drugem večeru prišlo popolnoma do izraza. Ze na tretjem večeru pa smo bili malce razočarani, kajti ta večer ni prinesel tistega, kar bi človek pričakoval od ansambla, ki je gostoval v nove sezone.

Otvirni repertoarni načrt, ki smo ga objavili ob koncu minule sezone (gledališki list št. 6), je bil resda plod težaškega dela in raznih sej; utemeljen na mnogih izkušnjah s terenom in ansamblom: začrtan vnočno in preudarno. Vendar — bil je okvir v svoji prvi fazi: spričo obširnosti in negotovosti realizacije še vedno teoretično. Ad informandum ga priobčujemo tudi na tem mestu:

Slovenska dramatika: 1. Vilhar — Večer v idrijski čitalnici; 2. Slovenska noviteta.

Jugoslovanska dramatika: Drži-Rupel: Boter Andraž; J. S. Popović: Zlahtna buča; Nušić: Zaljuboči ostali; Najman: Odhod; Marodič: Na dnu kelihov; Tišma: Cena laži.

Svetovna klasika:

Kulturni drobiž

ANSAMBEL »KOLO« POJDE NA KITAJSKO

Zadnjé smo pisali o velikem uspehu, ki ga je bil deležen ansambel jugoslovanskih narodnih plesov in pesmi »Kolo«. Sedaj se bo ansambel »Kolo« odzval povabilu kitajske vlade in bo gostoval v vseh večjih kitajskih kulturnih središčih z jugoslovanskimi narodnimi plesi in pesmimi. Tam bo ostal pričilno mesece dni.

USPEH NASE PEVKE V LONDONU

Marijana Radev, prvakinja zagrebške opere, je doživelja v znanih londonskih opernih gledališču: »Opera Convent Garden« velik uspeh kot Carmen v istoimenski Bizeovi operi. Sprejela je tudi angažma za več drugih predstav.

Ravnod sedaj pa se zadržuje v Jugoslaviji primadona newyorške metropolitanske opere — Eleanor Steber. Ze maja letos je gostovala v Beogradu in Zagrebu, sedaj pa bo poletja na poletnih igrah v Dubrovniku.

SNG IZ TRSTA

PRAZNUJE DESETLETNICO

Slovensko narodno gledališče iz Trsta, ki je zelo priljubljeno po vsej Sloveniji in na glasu ket eno

najboljših slovenskih gledališč, praznuje letos desetletnico svojega obstoja in uspešnega dela. Kljub temu pogojem v katerih dela, je dalo v desetih letih 151 premier.

PLAVAJOČE GLEDALIŠČE V PARIZU

Skupina mladih igralcev prikazuje v Parizu, v »plavajočem« gledališču celo vrsto dramskih predstav: od klasičnih pa do najmodernejših del. »Gledališče« je sestavljen iz dveh členov. V enem stanejoči igralci z vsemi igralskimi pritiklinami, v drugem pa je urejena dvorana. Baje je vedno razprodana. Ko pa ne bo v Parizu več obiskovalcev, bo gledališče odpotovalo dalje po Seini na jug.

INDIJSKI UMETNIK JE RAZSTAVLJAL V ZAGREBU

Prejšnji mesec je bila v Zagrebu odprtja razstava slik in skulptur poznanega indijskega umetnika Damodara Prasada Ambasthe. Slikar ima za seboj razgibano življeno: rodil se je v Patni (Indija), študiral v Madrasu, razstavljal že v Sovjetski zvezni, Vzhodni Nemčiji, Švedski, ZDA in drugod. Lani je prišel v Jugoslavijo, da bi spoznal jugoslovansko tehniko modeliranja in fresko-slikanja.

Zborovodska šola v Kopru

Misel o ustanovitvi zborovodske šole v Kopru ni nova. Porajala se je delj časa na različnih sejah in sestankih. Potreba po takih oblikah pevovodskega izobraževanja je bila nujna saj število pevskih zborov neprestano pada, ne samo v koprskem, temveč tudi v drugih okrajih. Ko smo iskali vzroke temu upadanju, je postalo jasno, da je glavna, čeprav ne vsa krivda v pomanjkanju dobre, izvezbanih pevovodij. Kljub temu tečajem, ki so bili v preteklih letih v koprskem okraju, je sedanje stanje precej klavarno prav zaradi tega, ker okoliški pevovodje nimajo dovolj strokovnega znanja, niti ne znajo animirati sovačanov za zborovsko petje. Zadostuje samo dejstvo, da je pred leti na tem področju delovalo okoli 30 pevskih zborov, danes jih je pa samo pet ali šest, ki se predstavljajo pomembnejši kulturno-prosvetni aktiv.

Iz treh pevovodskega tečajev v koprskem okraju sta izšla le dva zborovska in en godbeni dirigent, ki dejansko še delujejo. Vsekakor je bil uspeh priljivo majhen. Krivda je bila prav gotovo v tem, da so bili ti tečaji prekratki, v strokovnem pogledu precej šibki, zato je jasno, da niso mogli doseči posebnih uspehov.

Triletna zborovska šola, ki se sedaj ustanavlja pri Glasbeni šoli v Kopru, pod okriljem Ljudske pro-

stave Slovenije, bo vsekakor morala imeti namen, usposobliti podeželske glasbenike za kulturno-prosvetno delo na vasi, obenem jim pa nuditi toliko glasbeno izobrazbo, da jim nihče ne bo mogel čitati dilettantizma. V trimesecnem tečaju ne more noben, čeprav še tako nadarjen glasbenik, postati dirigent, oziroma pridobiti si znanja, ki je potrebno za vodstvo zbara posebno še, če nima priložnosti za praktično delo. V treh letih pa je to že mogoče, ker bi novoustanovljena šola nudila svojim učencem tudi praktični pouk, razen vseh za zborovodjo potrebnih predmetov. Tačko bodo na šoli poučevali klavir, osnovne pojme harmonije, oblikovanja glasu, izgovorjanje, predvsem pa dirigiranja in spoznavanja slovenske in jugoslavanske zborovske literature.

S to solo bodo absolventi postali resnični nosilci ljudske kulture na vasi, organizatorji plemenitejših oblik zborovskega petja, ki bodo znali tudi drugim vcepiti ljudske predstavljene.

L. V.

ZAGREBSKI BALET JE GOSTOVAL V GENOVİ

Zagrebski balet je sodeloval na mednarodnem festivalu v Genovi, ki je trajal ves mesec julij. Nastopali so z deli Frana Lhotke »Vrag na vasi«, z zaključnim kolom opere »Ero z onega sveta« in z »Ohridsko legendo«. Z vsemi predstavami so želi veliko uspeha.

ZUPANCICEVE IN KOSOVELOVE PESMI V RUSCINI

Ze leta 1937 je začel Aleksej Surkov izdajati v »Literni gazeti« previde Zupancicevih in Kosovelovih pesmi. Sedaj so isti prevodi izšli v Surkovem izbranem delu.

POLETNE IGRE V DUBROVNIKU

Od 1. julija pa do 15. septembra so v Dubrovniku vsako leto poletne igre, ki se jih udeleži poleg domačih tudi veliko število tujcev, zlasti Angležev, Nemcev, Avstrijev, Američanov, Dancev, Francozov v Sredovju. Leto in leta igre so že šeste, pokroviteljstvo nad njimi pa ima predsednik republike — Maršal Tito. Stroški obiskovalcev na igrah vsako leto narašča. Od 10.000 v letu 1950, je število narašlo lansko leto na 50.000.

Iz naših kinodvoran

TRI LJUBEZNI — Omnibus filmi so sedaj nekako v modi. Pri nas smo jih gledali že več: Tri prevedene zgodbe, Zgodbe iz predmetov, Encore, naš film Tri zgodbe in druge. Več zgodb, združenih pod istim motivom, naj bi dalo gledalcu skupno sliko. Glavni motiv Treh ljubeznih je, kakov že naslov pove, ljubezen. V zgodbah nastopajo znani igralci: Moira Shearer in James Mason v prvi, Leslie Caron in Farley Granger v drugi in Anna Maria Pierangeli in Kirk Douglas v retji.

Film nudi brez dvoma umetniški užitek. Značilen zajem so nekateri, nam novi režijski prijemi.

ZEMLJA SMEHLJAJA — Tudi s filmom Zemlja smehljaja z Martho Egerth in Janom Kiepuro, nemški povojni film ni prebrodil krize, v katero je začel. Prince Su je prišel iz Indonezije na Dunaj in se tam seznanil z lepo pevko Lisi. Ko se je potem vrnil domov, je vzel s seboj

tudi Lisi, s katero se je prej poročil. Toda njegov svetnik Chang ne mara tujke in se je skuša za vsako ceno iznebiti. Končno prisili Sua, da se poroči še z neko indijsko princo.

Lisi ne more razumeti, da lahko več žena živi ob istem možu in se s svojim prijateljem, ki je prišel z Duneja, vrne domov.

Film, ki je v afrikansku, se odličuje po lepih barvah in glasbi.

LJUBAVNI ZANOS — Italijanski film, ki se mu močno pozna vpliv italijanskih neorealističnih filmov, posebno Vittorio de Sica, je film Delirio ali kakor so ga pri nas prevedli: Ljubavni zanos. Vsebinska filma je že velikokrat obdelana zgodba s konvencionalnim trikotom: žena — mož — ljubica. To naj bi bila psihološko-ljubezenska tragedija. Glavni vlogi v filmu imata Ralf Valone in Francoise Arnoul. Oba sta dala ob svoje strani vse, da bi film ne ostal le povprečen.

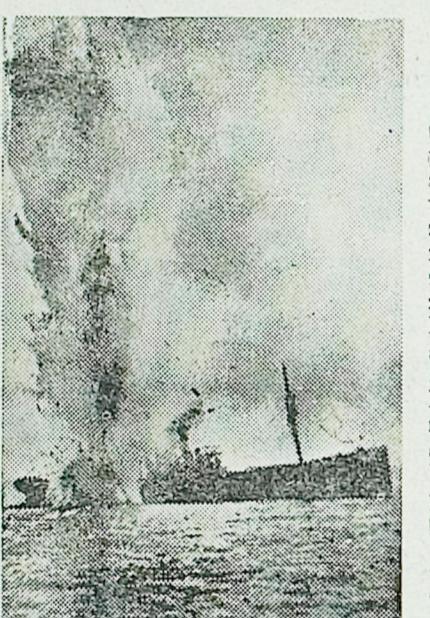
Prizor iz filma »Ljubavni zanos«

POD JUGOSLOVANSKO ZASTAVO IZ PULJA LETA 1918

Bilo je 2. XI. 1918. Vojne je bilo sicer konec, toda zavezniško vojno ladjevje se še ni pojavelo v Puli. Naredni svet v Zagrebu je poslal v Pulj svojega predstavnika dr. Tresić-Pavičića. V Pulju je bil že nekaj dñi. Tega dne se je dr. Tresić oddelil, da bo šel z ladjo v Dalmacijo. Pravi razlogi mi niso znani, zdi se mi pa, da so morali biti zgođi propagandisti. Za vožnjo je bil odrejen ruski »Warasdiner«. Na vojnih ladjah so ostale samo še zelo zdecimirane posadke jugoslovanske narodnosti, vsi drugi — Nemci, Čehi, Madžari in drugi — so že odšli ali odhajali v svoje nove domovine. Nobena ladja ni bila v stanju, da bi izplula s tistim malim delom posadke, ki je na njen ostal. To je

RAFO PERHAUC

veljalo tudi za »Warasdiner«. Ze zgodnjem jutru so iskali po drugih ladjah pomorske, ki bi bili voljni nastopiti za vožnjo. Največ je primanjivalo strojarije. Iz raznih ladij so se javili prostovoljci, med njimi tudi jaz, in ob 9. uri je bila posadka »Warasdinerja« izpopolnjena. Kotli so bili podklirjeni, para je piskala strojarni. Malo pred 11. uro je se zbrala vsa posadka na krmni rušilcu. Dr. Tresić-Pavičić je govoril. Opisal je, da nas bo pot vodila v Split, prej pa se bodo ustavili na Reki in v Zadru. Orisal nam je položaj: četudi je bilo 31. X. objavljeno po radiu, da vojne ladjed skoraj vsega zastavo na morskih ladjah pod jugoslovansko zastavo niso več v vojnem stanju z antanto in obenem poziv, naj pride antantno ladjevje v Pulu, se doslej še ni nobena ladja pojavila. Včerajna potopitev »Vrbibus unitisa« nam zgo-

Tako se zgodi ladji, ki naleti na mino

vorno priča, kaj je vse v stanju napraviti na soseg z drugo strani Jadranu. Zanesljivo lahko sklepamo, da je sedaj večje število podmornic na naši obali, posebno še pred Puljem. Zatorej naj vsa posadka skrbno oprejmo po morski površini za podmornicami. Mi teh podmornic ne bomo napadali, oma pre gotovo ne bodo štetično torpela na nas, zato se jum bomo pa po možnosti raiji izogibali.

Ob 11. uru smo izpluli iz Pulja. To je bila prva ladja, ki se je pojavila pod jugoslovansko zastavo na odptvori morju. Rusilec »Warasdiner« je bil grajen leta 1913, dol je bil 67 m, širok pa 6,2 m. Največja brzina mu je bila 29 milij.

Pluli smo s hitrostjo 20 milij. Morje je bilo mimo. Vsek periskop bi opazil že od daleč na gladki površini morja.

Na Reku smo prispeli pred 14. uro. Sprejem je bil nadvise pristren. Ljudje niso vedeli, da je predmet. Toda ko so opazili, da se prilibrže neka vojna ladja, je bilo v kratkom na pomolu toliko ljudi, kolikor jih je moglo biti sprejeti. Navdušenju ni bilo konča ne kraja. Dr. Tresić je dirjal zbranemu ljudstvu govor. Na Reki smo se zadrali samo pol ure.

Sledenca luka je bila Zader. Bila je že skoraj noč, ko smo se bližali mestu. Še kako miljo pred mestom

smo opazili, da je obala nenavadno močno razsvetljena. Pričakovala nas je velika množica ljudstva. Vedeli so da prihod. To je bilo razumljivo: prvi konec vojne in drugič nova narodna država. Začel se tedaj ni uresničilo, da bi prisel Zadar v sklop te nove države.

Pričlibali smo se obali in vrgli vrvi. Ljudje so mahali, pozdravljali in prepevali. Rusilce se ni bil dobré privzezan, kar je množica naša skočila ladjo. Vsi prostori, mornarci in častniki, kotlarne in storjarne, vse je bilo nabito polno ljudi. S stiskanjem rok, obzemjanem in poljubljivanjem so iznašali svoja čustva, ki so bila zgovornješa od besede.

Tudi tokrat smo imeli na Reki sprejem, teda ne od našega ljudstva, marševč od pripadnikov italijanske mornarice. Čim se je admiral Price izkrcal, je prislo na ladjo kakih 50 oficirjev in častnikov in podčastnikov vseh mogočih mornarskih strok. Strojinci so prisli v strojarne in kotlarne, torpedisti k torpedom, topnariči k topom in itd. V trenutku so prevzeli ladjo v svoje roke. Še danes mi je nerazumljivo zakaj so začeli njihovi strojniki podčastniki, čim so prišli v strojarne, smeti glavne ventile za manjši ter torpedo v obe smeri. Ko se je imel drugi vrnil na Reko, sem mu na tej zadevi pisal v Opatiju, kjer so sledili, da ga je odpravil na Reko. To je bil zelo življek.

Okrug poldan je bil na Reki, da je zgodil zjutraj »Warasdiner« obrnil svoj premestni pret. Pula. Na vožnji pa se nam je pokvaril lev glavni stroj. Z radiogramom smo obvestili Puli, da bomo rabili dva dni za popravilo. Okrog poldan smo prispieli v Puli. Tam smo zvedeli, da se vožnja na krit ne more odložiti. Zato sta bili odrejeni: dve torpedovi s turbinami. Po končani misiji na Krfu sta se torpedovi vrnili v Boko Kotorsko in bili uvrščeni med enote bivše jugoslovanske mornarice (tip. TS).

»Warasdiner« je prvi nosl jugoslovansko zastavo na Jadranu, obenem jo je bila njegova zadnja vožnja. Ni vsem, katera antantna sila ga je pododelala, ko so delili avstrijsko floto, gotovo pa je, da je šel v staro čelezo, ker je bil že zastrel blizu načinka.

Antantna mornarica je priplula v Puli. Italijanske vojne ladje so prevladovale, ker je po dogovoru med antantnim silami italijanska mornarica zasedla vse trdnjave in prevezla vse ladje. Naše povlešljstvo se je moral seveda pokriti temu ukazu zmagovalec, vendar je opozorilo, da lahko pride pod jugoslovanskim posadkam in italijansko vojsko, za kar pa ne more prevzeti nobene odgovornosti. Naši mornarji so namreč menili, da so te ladje sedaj pod jugoslovanskim posadkam in dokončno njihove. Razen tega se ni dalo kar tako, cez noči izbrisati in zavesti dejstvo, da smo se borili tri leta in pol proti Italijanom, in so jim imeli naši ljudje se vedno za sovražnike. Nenamalo je takemu protitalijanskemu razpoloženju mornarjev pripomogla neopraviliva potopitev »Vrbibus unitisa« in žrtve, ki so pri tem našle.

Stral pred kačami je človek, kot vcepil, saj ga že v rani mladosti opozarjal, naje se kačam izgublje. No, med nami pa živijo tudi taki, ki kače išejo in jih lovijo. Pred leti smo v Hruševju na Postojnskem spoznali tovarisko, ki je nad petdeset let lovil kače. V razgovoru nam je povedal marsikatero zanimivost iz svojih srečanj z modrami.

Italijani so začeli prevzemati ladjevje in živjajo. Prvi dan so prevezeli samo nekaj trdnjav in zadnja dva še preostala dredna »Princ Eugen«. Obenem so zatrivali, da nimajo namena prevesti še drugih ladji. Dva dni kasneje so prevezli krizanke in zopisno zapisno zavestje, da se druge trdnjave potopijo.

Stral pred kačami je človek,

ki je začel vse v resnici dogodile. Neke takih resnicih »pravljice« bodo v naslednjem povedali.

Rodil sem se pred 66. leti v Hruševju, na kraju, ki mu pravijo »Princ Eugen«. Obenem so zatrivali, da nimajo namena prevesti še drugih ladji. Dva dni kasneje so prevezli krizanke in zopisno zapisno zavestje, da se druge trdnjave potopijo.

Mladina in tudi odrasli radi berje pravljice o kačah in o zmajih. Lepše in zanimivejše so »pravljice« vezte iz življenja narave, to so

iz goste trave. Menda se mu nisem zdel nevaren, ker me je samo gledal in sikal. Jaz sem visoko nad glavo dvignil zezhal kamen in ga trstil na modrasta. Zadel sem ga na sredo života, da se je razpoličil in je kri pordečila skalo. Takrat me je obšel velik potos. Stal sem in ga gledal kot Martin Krpan ob glavljenega Brdavca. Od takrat je bil ob košnji. Mati, oče in ostali v družini so odšli susi seno, mene pa so zaprli na skedenj. Pred odhodom mi je oče dal nekaj igrač in med temi tudi strupena gada smo se borili tri leta in pol proti Italijanom, in so jim imeli naši ljudje se vedno za sovražnike. Nenamalo je takemu protitalijanskemu razpoloženju mornarjev pripomogla neopraviliva potopitev »Vrbibus unitisa« in žrtve, ki so pri tem našle.

Stral pred kačami je človek, kot vcepil, saj ga že v rani mladosti opozarjal, naje se kačam izgublje. No, med nami pa živijo tudi taki, ki kače išejo in jih lovijo. Pred leti smo v Hruševju na Postojnskem spoznali tovarisko, ki je nad petdeset let lovil kače. V razgovoru nam je povedal marsikatero zanimivost iz svojih srečanj z modrami.

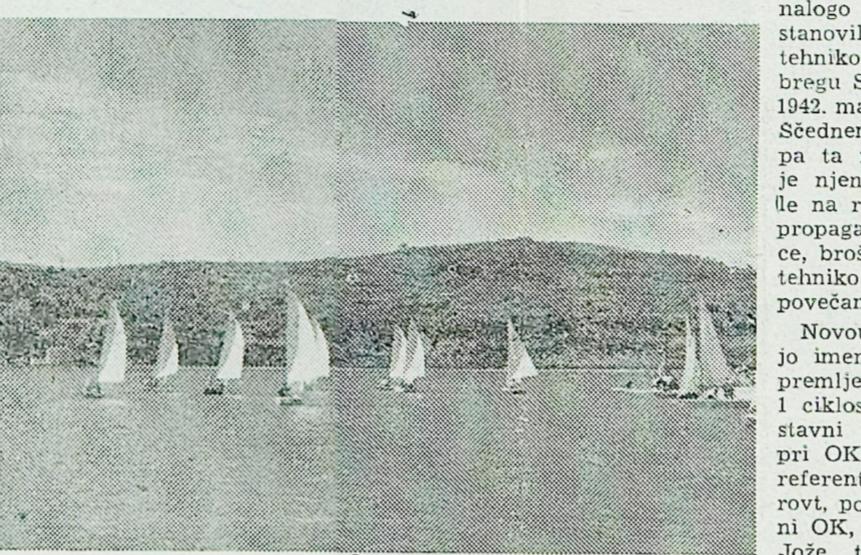
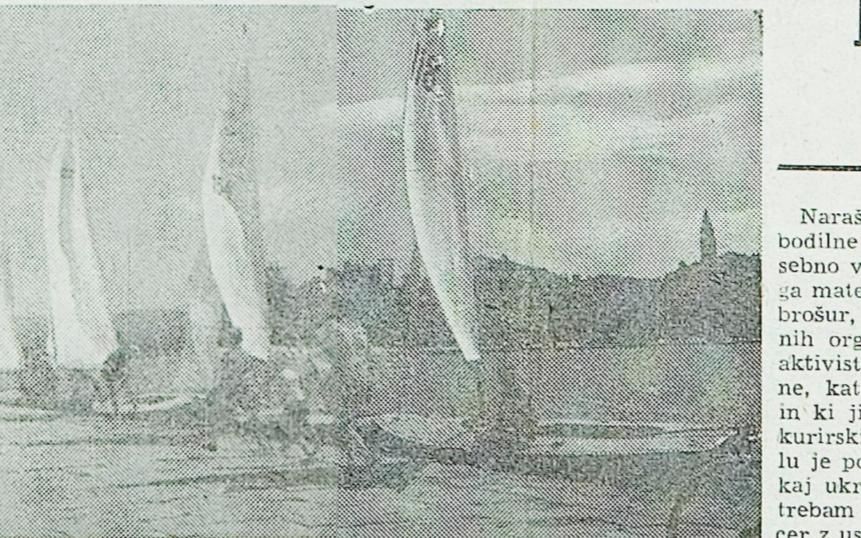
Stral pred kačami je človek,

ki je začel vse v resnici dogodile. Neke takih resnicih »pravljice« bodo v naslednjem povedali.

Rodil sem se pred 66. leti v Hruševju, na kraju, ki mu pravijo »Princ Eugen«. Obenem so zatrivali, da nimajo namena prevesti še drugih ladji. Dva dni kasneje so prevezli krizanke in zopisno zapisno zavestje, da se druge trdnjave potopijo.

Mladina in tudi odrasli radi berje pravljice o kačah in o zmajih. Lepše in zanimivejše so »pravljice« vezte iz življenja narave, to so

PARTIZANSKA TEHNIKA „MATAJUR“

Potem, ko je počil strel, ki je naznalen start četrtega državnega prvenstva »Sloke«, so po gladini zdrslejadnice — kakor galibi. Regata je začela. Ves Koper je slovensko pozdravil njen začetek. Se na nobeni regati ni bilo obalni toliko gledalcev, kot letos. Kako tudi ne: to je bilo prvo državno prvenstvo na tem delu jugoslovanske obale, na tem delu naših domocin, ki so dolgo odrekli pravico, da bi se zadržali s svojo matično državo.

Kopra, ki je še naprej obdržal ta častni naslov.

Na sliki: Prizor iz preve regate na slavenski obali: pred startom (zgoraj) in regata (spodaj)

Naraščajoči razmah narodnoosvobodilne borbe na Primorskem in posebno v Brdih je zahteval ogromnega materiala, propagandnih letakov, brošur, glasil OF in drugih množičnih organizacij, učnega gradiva za aktiviste in številne druge tiskovine, katerih nismo mogli pograditi in jih je bilo treba dobivati po kurirskih potek po Soče. Kmalu je postal jasno, da bo treba večkrat uresničiti, da se zadostite nasim potrebam na preprostejši način in sicer z ustanovitvijo nove tiskarnice.

Tačas je bilo na tehniki vsega 12 ljudi, in sicer: Kurirjev tov. Zarko in Duško iz Želinja, Bernik Tine in Tonče (Saško) iz Velendorja, Pepi iz Brezje, intendant tov. Štefančič iz Brezje, vodja tehnikov tov. Jernej Tončič iz Trsta in tov. Grauman Mikloš (Mladenko) iz Steverjanja.

Januarja 1945 se je naši tehniki pridružila še tehniki Brisko-beneškega odreda s svojim inventarjem in dvema tovarisci — tov. Vergilom iz Cerovega in tov. Maksonom iz Trsta.

Tehniki se je iz varnostnih razlogov morala večkrat seliti, vendar je bila v bližini vasi Zapotok, Zarščina, Misleč, Želinj ter Velendorl. Ljudje v teh vasih so bili zelo dobrji in zvesti in so nam bili na roki v vsakem pogledu, tudi pot malone v vsake hiši. Tehnika je zato dobro učinkovala.

Tehniki se je iz varnostnih razlogov morala večkrat seliti, vendar je bila v bližini vasi Zapotok, Zarščina, Misleč, Želinj ter Velendorl. Ljudje v teh vasih so bili zelo dobrji in zvesti in so nam bili na roki v vsakem pogledu, tudi pot malone v vsake hiši. Tehnika je zato dobro učinkovala.

Novembra 1943 so člani okrožja v tehniki (1 tovarisi in 3 kurirji) začeli graditi novo barakko v majhni borovem gozdki levo od vase Zapotok. V nekaj nočeh je bilo vse pripravljeno in tehniki se je obenem z okrožjem preselila v novi dom, ki je postal prav udobna in sveta delavnica. Januarja 1944 se je personal povečal za 1 tovarisič.

Tehniki se je iz varnostnih razlogov morala večkrat seliti, vendar je bila v bližini vasi Zapotok, Zarščina, Misleč, Želinj ter Velendorl. Ljudje v teh vasih so bili zelo dobrji in zvesti in so nam bili na roki v vsakem pogledu, tudi pot malone v vsake hiši. Tehnika je zato dobro učinkovala.

Novembra 1943 so člani okrožja v tehniki (1 tovarisi in 3 kurirji) začeli graditi novo barakko v majhni borovem gozdki levo od vase Zapotok. V nekaj nočeh je bilo vse pripravljeno in tehniki se je obenem z okrožjem preselila v novi dom, ki je postal prav udobna in sveta delavnica. Januarja 1944 se je personal povečal za 1 tovarisič.

Tehniki se je iz varnostnih razlogov morala večkrat seliti, vendar je bila v bližini vasi Zapotok, Zarščina, Misleč, Želinj ter Velendorl. Ljudje v teh vasih so bili zelo dobrji in zvesti in so nam bili na roki v vsakem pogledu, tudi pot malone v vsake hiši. Tehnika je zato dobro učinkovala.

Novembra 1943 so člani okrožja v tehniki (1 tovarisi in 3 kurirji) začeli graditi novo barakko v majhni borovem gozdki levo od vase Zapotok. V nekaj nočeh je bilo vse pripravljeno in tehniki se je obenem z okrožjem preselila v novi dom, ki je postal prav udobna in sveta delavnica. Januarja 1944 se je personal povečal za 1 tovarisič.

Tehniki se je iz varnostnih razlogov morala večkrat seliti, vendar je bila v bližini vasi Zapotok, Zarščina, Misleč, Želinj ter Velendorl. Ljudje v teh vasih so bili zelo dobrji in zvesti in so nam bili na roki v vsakem pogledu, tudi pot malone v vsake hiši. Tehnika je zato dobro učinkovala.

Novembra 1943 so člani okrožja v tehniki (1 tovarisi in 3 kurirji) začeli graditi novo barakko v majhni borovem gozdki levo od vase Zapotok. V nekaj nočeh je bilo vse pripravljeno in tehniki se je obenem z okrožjem preselila v novi dom, ki je postal prav udobna in sveta delavnica. Januarja 1944 se je personal povečal za 1 tovarisič.

Tehniki se je iz varnostnih razlogov morala večkrat seliti, vendar je bila v bližini vasi Zapotok, Zarščina, Misleč, Želinj ter Velendorl. Ljudje v teh vasih so bili zelo dobrji in zvesti in so nam bili na roki v vsakem pogledu, tudi pot malone v vsake hiši. Tehnika je zato dobro učinkovala.

Novembra 1943 so člani okrožja v tehniki (1 tovarisi in 3 kurirji) začeli graditi novo barakko v majhni borovem gozdki levo od vase Zapotok. V nekaj nočeh je bilo vse pripravljeno in tehniki se je obenem z okrožjem preselila v novi dom, ki je postal prav udobna in sveta delavnica. Januarja 1944 se je personal povečal za 1 tovarisič.

Tehniki se je iz varnostnih razlogov morala večkrat seliti, vendar je bila v bližini vasi Zapotok, Zarščina, Misleč, Želinj ter Velendorl. Ljudje v teh vasih so bili zelo dobrji in zvesti in so nam bili na roki v vsakem pogledu, tudi pot malone v vsake hiši. Tehnika je zato dobro učinkovala.

Novembra 1943 so člani okrožja v tehniki (1 tovarisi in 3 kurirji) začeli graditi novo barakko v majhni borovem gozdki levo od vase Zapotok. V nekaj nočeh je bilo vse pripravljeno in tehniki se je obenem z okrožjem preselila v novi dom, ki je postal prav udobna in sveta delavnica. Januarja 1944 se je personal povečal za 1 tovarisič.

Tehniki se je iz varnostnih razlogov morala večkrat seliti, vendar je bila v bližini vasi Zapotok, Zarščina, Misleč, Želinj ter Velendorl. Ljudje v teh vasih so bili zelo dobrji in zvesti in so nam bili na roki v vsakem pogledu, tudi pot malone v vsake hiši. Tehnika je zato dobro učinkovala.

Novembra 1943 so člani okrožja v tehniki (1 tovarisi in 3 kurirji) začeli graditi novo barakko v majhni borovem gozdki levo od vase Zapotok. V nekaj nočeh je bilo vse pripravljeno in tehniki se je obenem z okrožjem preselila v novi dom, ki je postal prav udobna in sveta delavnica. Januarja 1944 se je personal povečal za 1 tovarisič.

Tehniki se je iz varnostnih razlogov morala večkrat seliti, vendar je bila v bližini vasi Zapotok, Zarščina, Misleč, Želinj ter Velendorl. Ljudje v teh vasih so bili zelo dobrji in zvesti in so nam bili na roki v vsakem pogledu, tudi pot malone v vsake hiši. Tehnika je zato dobro učinkovala.

Ivan Bertoncelj:

Kako izberem svojemu otroku poklic

Zakaj posvečajo v inozemstvu poklicemu svetovanju toliko skrbi?

Kapitalisti so kmalu spoznali, da se jim poklicno svetovanje zelo izplača. Sposzni so, da človek, ki je našel pravo torišče dela, ustrezno njegovi sposobnosti, lahko več ustvari.

Delo, ki ga radi opravljamo, nam ni težko, čeprav mu posvetimo mnogo časa in napora. Tako delo nas ne utruja, nam ne dela preglavje. Če smo za tako delo odkrili v sebi že zadostne sposobnosti, bomo postali mojstri svojega posla. Uspeh je tu!

Zato je v inozemstvu poklicno svetovanje že desetletja znana in uvedena stvar. Ponekod je celo zakonsko predpisano, tako da nihče ne more iti v poklic, če ni bil prepreizkušen, ali ima za določen poklic sposobnosti, ne samo veselje.

Pri tem pa so važni naslednji interesi:

- a) interes posameznika,
- b) interes proizvodnje,
- c) interes družbe.

Interes posameznika zato, ker najde v svojem poklicu zadovoljstvo in srečo, proizvodnjo zato, ker je storilnost večja, stalno raste, zboljuje delovni postopek, družbe pa zato, ker ji ni vseeno, ali proizvodnja, katere glavni faktor je človek, raste, se razvija, zboljuje, ali s tem raste družbeni standard in se izboljuje gospodarski položaj.

Kapitalistu ne gre toliko za človeka, kakor za profit. Socialistična družba pa je zaинтересirana na preobrazbi družbe, proizvodnih odnosov, prevzgoji človeka in dvigu proizvodnje. Zato smo pri nas zelo zainterestedani na pravilni poklici izbirni.

Pri napačni izbiri poklica lahko govorimo o nekih zgrešenih življenjskih ciljih, ki se jih sicer ne zavestamo, ker smo se na delo, ki nam ne ustreza, privadili, kot pravimo, da nas je slučajno vrglo v nek poklic, za katerega morda nimamo smisla niti sposobnosti, pa vendar ga opravljamo do neke mere zadovoljivo, ker smo se ga privadili. Vse drugače pa bi delali, če bi nam delo »ležalo«, če čutimo, da ga lahko obvladam. Najboljši dokaz za to sta nam dva mojstra, ki sta se učila pod enakimi pogoji, pa z različnimi sposobnostmi. Eden v delu napreduje, drugi je obstal, níkam mor ne more dalje. Interesi prvega so pri poklicnem delu, drugega pa samo pri zaslužku. Prvi razmišlja o izboljšanju dela, drugi za to nima ambicij, njegove želje so druge, njegove sposobnosti so usmerjene drugam.

Gre torej za uresničenje načela, naj bo vsakdo zaposlen po svojih sposobnostih in nagnjenju, da se postavi pravi mož na pravo mesto. Seveda je to velikokrat teoretično. Zakaj? Zato, ker sposobnosti in nagnjenja prihajajo večkrat v nasprotju, prav tako pa so mnogokrat v nasprotju potrebe po določenih poklicih in sposobnosti.

Poklicni svetovalci ugotavljajo sposobnosti, ki so v popolnem nasprotju z interesom otroka. Obenem pa so tudi potrebe družbe druge. Zdravnikov, inženirjev, avtomehanikov bi hoteli biti več mladincev, kot pa jih potrebuje družba. Zato gre zopet naloga poklicnega svetovanja v smer, kjer s svojimi nasveti usmerja mladino in odpravlja to ne soglasje. Po nekaterih — kot pravimo — modnih poklicih je velika ponudba, ki pa je ni mogoče uresničiti zaradi premajhnih potreb (zobotehniki, avtomehaniki, elektrotehniki itd.).

ALI JE VSAKDO RES SPOSOBEN V NAJVÍŠJI MERI ZA VSAK POKLIC?

Tisti, ki so nasprotnik poklicnega svetovanja bodo pač zagovarjali načelo, da poklicnega svetovanja niso nikoli videli niti občutili, pa so vendarle dobri mojstri. Do neke mere to tudi drži. Imamo mnogo debrih, pa tudi slabih ali povprečnih mojstrov. Vsak povprečno nadarjen otrok se lahko nauči kakšnega koli ročnega poklica, nihče pa ne bo tako nespameten, da bi dejal, da je storilnost tudi vseh enaka, da je njihova razvojna pot, ki z dovršitvijo učne dobe še ni zaključena, povsem enaka za vse. Mnogi zaostanejo, njihova razvojna pot je šibka, uspehi zelo povprečni. To pa ni interes niti cilj človeka. Vsakdo naj

bi postal mojster svojega dela, človek, ki ga njegova stroka zanima, ne samo kot vir za preživljjanje, pač pa kot življenjski cilj, ki mu je treba tud: marsikaj žrtvovati.

Stremeti bi morali, da dosežemo v poklicu ne le povprečnost, mar več mnogo več. Zato moramo gledati že otrokove osnove, t. j. sposobnosti, ki jih zahtevajo določeni poklici. Pri tem pa moramo, če otroku želimo srečo, njegove sposobnosti spoznati. Ne siliti z glavo skozi zid. Vedeti moramo, da več koristi sebi in družbi človek s poklicem, o katerem morda menijo nekateri otroci v svoji malomeščanski miselnosti, da je vreden manj, kakor pa slab intelektualen poklic, pa naj bo to s fakultetno izobrazbo.

ZAVEROVANOST STARŠEV V SPOSOBNOST OTROK

Pri odločitvah za poklic se strem poraja misel, ali v ročni poklic, ali naj otrok študira dalje. Odločitev je težka, posebno še spriče dejstva da je odnos nekaterih staršev do mnogih poklicev nepravilen. Neglede na to, da študij dela otroku težave, se morda starši odločijo za nadaljevanje študija, kar je v nasprotju z vsemi pametnimi načeli. Ne bi hotel podcenjevati ročnega dela tudi ne podcenjevati intelektualnega, kakor je to pri nekaterih ukoreninjena navada. Nekateri, so mnjenja naj gre v strokovno šolo tisti ki v gimnaziji ne more izdelati. Toda strokovna šola zahteva »elite napore prav z intelektualne strani, razen teh pa še ročnost in spretnost. Gre torej za to ali ima otrok več sposobnosti z strokovno šolo kot za nadaljevanje študija in za teoretično delo. Proizvodnja ne potrebuje gimnazijev, ki so zdrknili, obrali niso potrebeni tisti, ki se ne znajdejo nikjer drugje. Obrt in industrija potrebujejo mladino, ki je razumna, sposobna in ima voljo za delo. Tisti starši, ki se še oklepajo krilatec »Za obrt boš dober«, naj vedo, da so zelo zaostali in da se poklic ne izbira samo po spričevalu, ki ni edino merilo znanja in sposobnosti, pač pa po stvarnih otrokovih sposobnostih.

So starši, ki vedno krivijo šolo za neuspeh svojih otrok, ker jih smatrajo za najbolj pametne, ne priznavajo pa, da snovi ne zmorcejo in b' bilo morda bolje, da si izberjo najboljši poklic, ki jih nekateri starši s silo potiskajo iz razreda v razred, ker jih je sram, da bi jih dali učiti ročnega poklica, če »kaj bodo rekli ljudje, če bo moj sin vajenec«. Morda bo tak učenec tudi zlezel, kako se bo udejstvoval, pa je drugo vprašanje. Seveda so izjeme vedno možne, to pa ni urejen sistem, to je še vedno loterija, ki žonglira s slučajnostmi. Zato naj velja načelo, da otroka ne silimo zaradi svoje trme k študiju na všiši gimnaziji, ker ga ne zinore, nima veselja in ne volje, veseli ga pa stroka.

Razgovor s šolsko upravo, z razrednikom nam lahko dosti pomeni, ni pa odločilen. Končno, besedo imajo seveda starši, ki otroka poznajo in so zanj prvi odgovorni. Na

vsak način pa se ne smemo zneniti miselnosti, da je zahteva po temeljiti predizobrazbi za vsak poklic nujnost, pa naj bo ročen ali umski.

Včasih, kakor pravimo, pri nekaterih otrocih težnje po ustvarjanju kar silijo iz njih. Težnja po ustvarjanju je pri raznih otrocih zato različna in tudi pestra in seveda zavisi od karakterja otroka, posebno če so poprepj razni motivi že vplivali na otrokovo odločitev (LT, krožki, ekskurzije, pripovedovanja itd.). Prav zaradi tega je zelo važen problem poklicna vzgoja, ki se pri nas ne ceni dovolj resno, tako da otroci prihajajo v poklice nepraviljeni in predpoklicno nezreli. Tudi šola sama bo moralna k temu prispeti svoj del, saj je ustanova, ki lahko največ pripomore k reševanju določenih problemov.

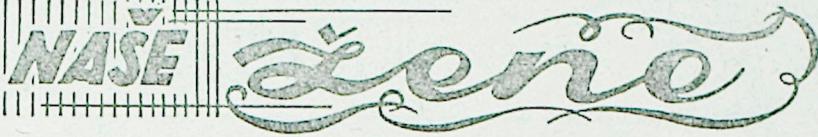
IZBIRA POKLICA

Izredno zanimiva so nagnjenja otrok za poklice. Čim mlajši je otrok, tem bolj pestra je njegova izbira. Zato se mnjenja šolske mladine o poklicih naglo spreminjajo, če se menjajo vtiši, ki delujejo na otroka. Nikakor ne moremo trdit, da bi se 14—15 letni otrok lahko dovolj zanesljivo sam odločil klub nagnjenju, ki ga ima, če ne vemo, od kod nagnjenje izvira. Predsolski in šolski otrok razumljivo drugače vrednotita poklice, kolikor o upravičenih argumentih za poklice sploh moremo govoriti. Vplivi — kot rečeno — na odločitev so zelo pestri, posebno če niso organizirani in so le slučajni. Med organizirane vplive štejemo načrtno uvajanje otroka v miselnost določene stroke, kar se da urediti z raznimi krožki Ljudske tehnike, z obiskom podjetij, obrtnih delavnic itd. Dalje razgovor o poklicih, v katerega nameravamo otroka usmerjati, ko smo začutili njegovo nagnjenje in sposobnost. Močan načrteni vpliv je očetov poklic, o katerem se starši pogovarjajo in vepljajo otroku osnove za razmišljanje.

Slučajni vplivi pa so tisti, ki prihajajo otroku pri različnih situacijah, ti nimajo večkrat tudi globljega odziva, ne puščajo večjih vtipov, ker se takoj umaknejo naslednjemu motivu, ki prihaja prav takoj po naključju.

Otroci se radi ogrevajo za poklice, v katerih vidijo veliko razlagenost, ki jih zadovoljuje ali pa bud: in krepi njihovo fantazijo, ne da bi dosti premišljevali o težavah, ki v poklicu so. N. pr. otroci zelo radi govore, da bodo šoferji, piloti, mornarji, zdravniki, učitelji, profesorji itd., ne ozirajo pa se na večlike zahtevnosti in težkoče, ki jih ti poklici zahtevajo.

Za začetek je veliko, če se nam posreči pri starših in otrocih vzbudit mišljenje, da je poklic pereča in odgovorna stvar, da se ne smejo igrat z ognjem in da pustolovščine niso na mestu. Živiljenje je trdo, zato se moramo nanj z vso skrbijo tudi pripravljati. Nedvomno je treba pred odločitvijo za poklic temeljito premisliti, vprašanje je le, če gre vse to v tisti smeri, ki jo zasleduje poklicno svetovanje.

Makedonske komitke

Dne 2. avgusta 1903 se je makedonski narod uprl turški oblasti. Idejni vodja makedonskega revolucionarnega pokreta Goce Delčev je sicer mislil, da je ta vstaja še preuranjena, vendar se je vseeno boril in je v tej borbi tudi padel. Večina upornikov je padla v borbi s premočnim sovražnikom. Toda klub temu so v osvojenem Kruševcu 2. avgusta proglašil prvo svobodno makedonsko republiko. Po treh mesecih so začgali Turki 135 vasi, porušili več kot 10.000 hiš, ubili nekaj tisoč upornikov in mirnih državljanov, v svoje hareme pa so odpeljal 2000 žena.

Klub neuspehu Ilindenke vstaje, ne nehala živeti v narodu želja po svobodi. Desetletja pozneje so Makedone uresničili ta svoj ideal, ko so sodelovali v narodnoosvobodilni borbi pod vodstvom tovarša Tita.

Že v samem začetku formiranja makedonske revolucionarne organizacije VMRO, prvih komitskih skupin, so pri revolucionarnem delu sodelovali tudi žene iz vseh slojev. V nobeni drugi balkanski državi ni bilo tako masovne udeležbe žena v borbi proti turški sužnosti. Takrat so se prvih imenovale žene kot direktne udeležnici v četah. Oblačile so grobe četniške obleke, nosile puške, na dolgih laseh pa so imele kape »šabare«. Znani makedonski revolucionar Gjorče Petrov piše, da so na prvih sestankih komiteja razpravljali o tem, ali naj sprejmejo v organizacijo tudi ženske člane. Petrov prizna, da je bil sam temu nasporen, drugi člani komiteja pa so bili razdvojeni. Nekateri so glasovali za sprejem, drugi proti. Končni rezultat je bil pozitiven.

Šele po letu 1903 so se makedonske revolucionarke izkazale v borbah. Do takrat so samo prenašale pisma in poročila, skrivale so cele čete in vojvode, prale in kuhalo za komite. To so bile najbolj predane članice organizacije. Nekateri med njimi so bile že sivolase starke. Vsi so takrat poznali starko Paro Grozdanovsko, ki so jo imenovali »komitska mati«. Revolucionarji so priznavali, da za njih bolj skribi kot za svoje vnukne, ki jih je zelo ljubila. Dolga leta je bila njena hiša zatočišče članov komiteja, ti-

stih, za katere so Turki razpisali ticalico. Starka Para je vedela, kaj jo bo doletole, če odkrije pri tem komite. »Zanka na drevesu...«, je rekla. To je bilo preko sodišče, brez sodnika in brez zagovornika, za takšne kot je bila ona. Para pa je značila odlično pripravljati maske in obleke za zakrinkanje. Včasih je posel takoj uspel, da še sama ni spoznala svojega revolucionarja. Pod svojimi širokimi krili pa je neštetočrat prinesla orožje in streliča za komite.

V znani Vinčki aferi, ko je padlo Turkom v roke 483 revolucionarjev, več kot 500 pa jih je pobegnilo v planine, takrat so se pojavile žene, na čelu s Paro Stefanovo, Rizo Manovo in nekaterimi drugimi, pred inozemskimi konzulji v Skopju in so zahtevale zaščito proti turški nasilnosti. Nekoliko pozneje, v času Valandovske afere, so bile žene tiste, ki so onemogočile ubijalne načrte Mehmed-paše in Kjazim-bega. Svojo delegacijo so poslale v Solun, obenem pa so se pismono pritožile pri vseh inozemskih konzulatih. Konzuli so jih ugordili toliko, da so o tem obvestili Visoko Porto, ki je zločince aretiral.

Najvidnejši nosilci revolucionarnega duha pri ženah so bile učiteljice. Najbolj sta se izkazali članici ženske organizacije v Ohridu, učiteljica Vasilka Ramzova in Konstantin Bojadjeva. Te žene so opravljale svoje delo v največji tajnosti. »Delam za svobodo. Če postanem žadžajnik, zahtevam smrt...« To so bile njihove besede. V ohridski ženski organizaciji je za časa Ilindenke vstaje delalo 17 skupin s 300 ženami - revolucionarkami.

Med prvimi ženami, ki so svoj pogum dokazale s puško, sta bili Donka Stavreva in Srebra Apostolova iz bitoljske vasi Lera. Imeli sta komaj 19 let, ko sta ubili turškega vohuna. Potem sta obe pobegnili v komitsko četo turške oblasti pa so ju oobsodile na dosmrtno ječo. Na zastavni borbeni komit so bile na črni svilni izvezene besede: »Smrt ali svoboda.«

Svojo željo po svobodi, svoje južanstvo in požrtvovalnost so dokazale Makedonke že pred dva in petdesetimi leti.

Ali zname pripraviti kamilčni čaj

Kamilice so nam vsem prav dobro znanе, prav tako kot njihova zdravilna vrednost. Vendar pa jih marsikje nepravilno sušijo, hranijo, pa tudi čaja ne kuhajo tako, kot bi bilo potrebno.

Kamilice trgamo po dežju ali v rosi s čim krajšimi peclji. Cvetove sušimo na čistem papirju na zraku, vendar v senci. Med sušenjem jih ne smemo mešati, ker jih preveč zdrobimo. Popolnomu posušenemu kamilice streljemo v papirnate vrečice ali aluminijaste škatle, ki jih postavimo na suh in čist prostor. Tako posušene kamilice lahko hranimo več let.

Kamilčni čaj je zelo zdravilen zlasti zaradi eteričnega olja, ki ga vsebuje. Posebno zdravilno vpliva na vneto sluznicno črevesja in drugih organov. Kamilčni čaj pijemo tudi, če nas napenja zaradi težko prebavljive hrane, pri krčah v želodcu in črevesju, dobro pa je pitи kamilice tudi pred spanjem, ker pomirijo živce. Ker niso strupene, jih lahko pijemo v neomejeni količini.

Posebno važno pa je, da znamo kamilčni čaj pravilno skuhati. Množi ga kuhač tako, kot vse druge čaje in tako dobijo samo toplo, rumenkasto vodo brez prave zdravilne vrednosti. Druga napaka pri kuhanju je ta, da vzamemo premalo cvetov. Za pol litra vode je treba vzeti polno žlico kamilice, ki jih streljemo v lonček. Posebej zavremo vodo in poparimo kamilice, lonček pokrijemo in pustimo stati na robu štedilnika. Voda ne sme ponovno zavreti. Tako potegne voda iz kamilice vse zdravilne snovi. Če nekaj časa čaj precedimo, ga osladimo in pripravljeno je za pitje.

Ce kuhate ali pečete na olju, rado v ponvi poka in priš na vse strani. To hoste preprečile, če daste v ponav rezničo kruha, ki popije vodo v olju. Zaradi vode namreč olje poka.

Ce se cam radi delajo gnojni možoljki, se umivajo z milom, ki vsebuje kislino. Ce imate občutljivo kožo, uporabljajte glicerinovo milo, za mastno kožo pa bo primernejše karanovo milo.

Kadar kuhamo sadje, mu dodajmo ščepce natrona. S tem mu odvzamemo oster okus po sadni klini in prihranimo na sladkorju.

Stirje modeli lepih in praktičnih poletnih oblek za vsako priložnost

Vodo vsem vasem v okolici Marezij

Eno najbolj perečih vprašanj občine Marezige je bilo vprašanje vode in vodnjakov. Če je bojeti manjkalo dežja le dober mesec, so bili prebivalci te občine prisiljeni davačati vodo iz oddaljenih potokov. Bili so srečni, če so jo dobili. V nekdanjih starih vodnjakih in vaških napajališčih, je bila voda vse prej kot zdrava. Bilo je celo nekaj primerov smrti, zaradi slabe vode. Občinski ljudski odbor in ljudje sami so se pred nckaj leti odločeno lotili dela in gradnje primernih vodnih rezervoarjev ob izvirih manjših studencov, kjer pa teh ni bilo, so skušali napeljati vodo s streh. Tako so zgradili rezervoarje v Topolovecu, v Glemu, v Laborju in v Skrljevcu.

Letos pa so začeli graditi vodne rezervoarje še v tistih vseh, kjer je bila napeljava vode pomankljiva.

Tako gradijo vodni rezervoar v Babičih na ovinku ceste pod vasjo.

Tam je dober izvir vode, ki so ga že pod Italijo zajeli, toda so delo tako opravili, da se je med čisto vodo mešala vsa nesnaga, ki je pritekala po občestnem jarku iz vasi. Zdaj bodo vodo speljali po ceveh, kamor ne bo mogla pritekati dejavnica iz cestnega jarka. Zraven rezervoarja bodo zgradili še korito za napajanje živine. Občinski LO Marezige je za ta dela dal 760.000 din. Vaščani Babičev so sami začeli z asanacijo okoli tega izvirka, zato je občinski LO podprl njihovo delo. Prav bi bilo če bi tudi potem, ko bo rezervoar zgrajen lepo uredili okolico rezervoarja, saj bo to za vas velika pridobitev.

Tak rezervoar gradijo tudi na Montinjanu pri vasi. Ves gradbeni material morajo voziti iz Vanganele, zato bo gradnja zahtevala še več dela. Tudi za gradnjo tega rezervoarja je občina prispevala 360.000 din.

Nov rezervoar so začeli graditi tudi v Borštu na »Konfinu«. Tu imajo več izvirkov, zato bodo zgradili še en podoben rezervoar tudi na kraju »Stupica«. Gradbena dela bodo zahtevala manj stroškov in bodo za izkop potrebovali manj delovnih dni, ker je teren mehak. Občina je za gradnjo obeh rezervoarjev prispevala 650.000 din.

Pomanjkanje vode so občutili tudi v Marezigh. Sedaj pripravljajo načrte za gradnjo rezervoarjev »Na piščetki«, za Sabadini in med Krmci in Bernetiči. Manjši rezervoar bodo zgradili pri osnovni šoli, kamor bodo napeljali vodo s strehe.

Za Rupo-Boršt pripravljajo načrt za gradnjo vodnjaka in istotako za gradnjo rezervoarja pri zadružnem domu. Vodne rezervoarje bodo gradili tudi pri šoli v Babičih in Truskah. Na Vršiču bodo gradili re-

zervoar pri studentu pod vasjo. V Glemu so zamenjali cementne cevi z železnicimi. V Skrljevcu pa jih bodo zamenjali, ko bodo končana dela v Glemu. V vseh vseh so cementne cevi odpovedale, ker so na več mestih puščale, da je v vodnjake pritekala nesnažna voda. V Laborju, kjer so že lani zgradili velik rezervoar, so letos podaljšali še korito za napajanje živine.

Ko bodo zgrajeni vsi vodnjaki, bo v občini Marezige rešeno vprašanje dobre in zdrave pitne vode. Prebivalci ne bodo več v skrbah, da bi jim sredi največjega dela zmanjkalo vode, kot se je to dogajalo skoraj vsako leto. Po vseh vseh že imajo električno luč, zadružne in kulturne domove pa v Marezigh, v Borštu, v Laborju in Glemu.

o o o

V tej občini so imeli nadgovprečno žitno letino. Pri Babičih sta Oskar Babič in Gaudencij Belina dosegla izredno visok pridelek 40 stotov na hektar. J. E.

Raven

V Ravnu imajo lepo urejen solski vrt, ki meri 1300 kvadratnih metrov in nov 1100 metrov velik šolski vinograd. V šolskem vrtu pridelujejo razno zelenjavno, krompir ter potrebna vrtna semena. Letos so prodali za 29.000 din krompirja in zelenjave. Ta denar bo vodstvo osemletke porabilo za šolsko kuhinjo. Solski vinograd bo letos dal prvi pridelek grozdja.

Vodstvo osemletke namerava urediti za praktične potrebe šole vzvodn sadovnjak. V svojem vrtu bo vzgojilo potrebne sadike.

Za poslojcem osemletke gradijo klet in shrambo za pridelke. Klet bo imela za streho balkon, ki bo služil kot galerija gledalcem športnih prireditev, ker bodo zraven nove kleti uredili še precej veliko igrišče.

V jeseni bo prosvetno društvo organiziralo kmečki praznik od 6 do 11 novembra. Ob tej priložnosti bodo priredili razstavo vseh kmečkih pridelkov, odprli novo klet in letno telovadische.

Z novim šolskim letom namenjava začeti z rednim poukom na kmetijski šoli. Ze do sedaj je ta šola pokazala lepe uspehe. Taka kmetijska šola bo prebivalcem tega kraja prinesla velike koristi, zato naj bi mladina pokazala z obiskom svoje zanimanje do napredka. G.

**Leopold Caharija
petdesetletnik**

V četrtek 18. avgusta praznuje Leopold Caharija, sedanji predsednik LOMO Koper petdesetletnico rojstva. Kot sin kamnoseka iz Nabržine pri Trstu je moral po svetu s trebuhom za kruhom. S seboj je odnesel vse kar je imel — borbeno miselnost delavca-proletarca. Leta 1928 je postal sekretar prve mestne četrti v Buenos Airesu. Kot tak se je udeleževal vseh stavki in demonstracij. Tamkajšnja policija ga je večkrat aretirala in tudi mučila. Ker mu je bilo onemogočeno vsako nadaljnje politično delovanje, je ilegalno odšel v Španijo in se tam udeležil borbe proti Frančevemu fašizmu. Tam je dobil čin poročnika. Iz Španije se je skupno z mnogimi drugimi borci umaknil v Francijo. Tamkajšnje oblasti so ga izročile Italiji. Bil je nato zaprt v Trstu, obsojen in odpeljan v konfinacijo na otok Ventotene. Ob zlomu fašistične Italije se je pridružil partizanom, kjer se je ponovno boril proti nacifašizmu. Iz vojske je preveden v rezervo s činom majorja.

Tovarišu Cahariji ob njegovem jubileju iskreno čestitamo.

Valdoltra

Splošno gradbeno podjetje »Slovenija-čestek« gradi v Valdoltri štiri stanovanjske četvorke. V nedeljo je na strehi srednjega četvorčka zaplapala zastava v znak, da so že pod streho. Cetvorčki bodo imeli vsak po štiri družinska in eno samko stanovanje.

Gradnjo teh četvorčkov financira bolnica v Valdoltri, ker bodo stanovanja služila za osebje, ki je zaposleno v bolnici. Računajo, da bodo vsi štirje četvorčki dograjeni do konca septembra in se bodo družine lahko vselile že prve dni oktobra.

Duhovnika, kakršen je bil Don Miguel, niso v Palmaru še nikoli imeli. Govorce so krožile, da so ga tja poslali za kazen; on pa je, tako je vsaj zgodalo, sprejel to z velikim razumevanjem. Bil je neutralijev lovec in ni še dobro končal maševati, ko si je že natikal čvljje iz ličja, si nadel polhovko in v spremstvu psa koračil v Deheso ali pa veselal s čolnom med ločje. Moral si je pomagati, kajti živel je zelo revno. Da ni s štirimi pesetami na dan umrl od lakote, je moral marsikdaj prijeti za puško. Straže v Dehesi so to opazile, a so zatisnile eno oko. Tako je duhovnik lahko jedel meso sleherni dan. Zenske so občudovalo njegovo moškost, može pa so bili zadovoljni z njegovo širokogrudnostjo in so mu spregovorili, če je bil povečan v izvrševanju dolžnosti svojega stanu. Bil je rojen duhovnik-lovec. Pa tudi župan je dajal Don Miguelu vso oblast vsakokrat, ko je sam ostajal čez noč v Valenciji. Ponosen na toliko čast, je duhovnik ob takih priložnosti takoj poklical desetarja orožnikov in mu dejal:

— Zdaj sva edina predstavnika oblasti v vasi: paziva!

Hodila sta celo noč s puško prek ramen in prsi. Vstopala sta v beznico. Pogostoma sta se pomudila v župnišču ter popila šilce žganja. Tako sta dočakala dan. Tedaj je Don Miguel odložil orožje in obleko tihotopca ter šel v cerkev maševat za ribiče.

Ob nedeljah je med obredi skrivaj opazoval ljudi, da bi videl, kateri moški so pljuvali, katere žene klepetale in kateri otroci drug drugega suvali. Ko se je potem obrnil, da bi podelil blagoslov, je kot strela švignil z očmi po krivcih, ki so se kar stresli od strahu. On je bil tudi tisti, ki je odslobil Sangonera, potem ko ga je tretjé ali četrtočasničil, da je pil v zakristiji vino. Celo med svetimi obredi se je jezik; o tem je vedel kaj več povedati Sangonerotov naslednik.

VICENTE BLASCO IBÁÑEZ:

13

Ob sedmih zjutraj je cerkveni zvon vabil vse prebivalce k maši. Prazniki na čast detetu Jezusu so bili zelo slovenski, sprevrgli pa so se navsezadnje v samo veseljajočem, medtem ko je bila slovesnost žrebanja igrat, pri kateri je bil na kocki vsakdanji kruh za celo leto v primeru, da bi bil lov bogat.

Zato so pri maši drugo nedeljo v juliju — molili vse bolj pobožno. Niti ni bilo potrebno, da bi žene iskrale svoje može in jih priganjali k izpolnjevanju verskih dolžnosti. Vsi ribiči so bili v cerkvi in misliški bolj na lov kot na mašo, njihova domišljija pa je bledila v negotovi sreči. O, da bi jim go spod priskrbel dober predel! . . .

Malu cerkvico s poblenjenimi zidovi in z okni, ki so jih pokrivale zelenle zavese, ni mogla sprejeti vseh vernikov. Vrata so ostala odprta in mnogo ljudi se je zbralo na trgu; bili so razoglavlji pod pečatkom julijskim soncem. Mlado obliče deteta Jezusa, vaškega zaščitnika, je gledalo z oltarja. Bila je to komaj ped visoka podoba. Kljub temu pa je znala v viharnih nočeh napolniti čolne z jeguljami tistim, ki so imeli boljše predele, pa še bolj presenetljive čudeže je znala delati, kakor so to pripovedovala žene iz Palmar...

Na belih zidovih so visele podobe, ki so bile nekoč, last kakega samostana; bile so velike lesene plošče s celimi roji pogubljenih in z angeli, ki so imeli kot papige pisano perje in so pogubljence preganjali.

Na stebri z blagoslovljeno vodo je bil napis v gotici:

Ce dovoljeno grešiti
ni iz ljubezni do Boga,
ne smeš tudi pozabiti:
»Tu nikdar ne pljuj na tla!«

Seja predsedstva OK LMS v Kopru

V nedeljo je bila v Kopru prva seja predsedstva OK LMS Koper, ki ji je prisostvoval tudi sekretar CK LMS Tone Kropušek.

Člani predsedstva so na seji razpravljali o trenutnem stanju mladinske organizacije na terenu in o njenih nalogah. Zadnji plenum CK LMS v Bohinju je dal smernice za delo med delavsko in kmečko mladino. V kratkem se bo sestal celoten plenum OK LMS Koper, ki bo na osnovi omenjenih zaključkov in zaključkov okrajne konference sprejet program dela za vse komune te skupnosti.

Predsedstvo je bilo mnenja, da bo treba posvetiti mnogo več pozornosti širjenju in utrjevanju organizacije ter dviganju mladinskega kadra. To vprašanje je posebno pereče za občine v sečanskem okraju, zato bo mladinski komite organiziral za mladinske voditelje poseben seminar.

Predsedstvo je z veseljem pozdravilo pobudo CK LMS, da pozove vse komune v Sloveniji v šestmesično tekmovanje na vseh področjih dejavnosti: Ljudske mladine. To bo precej poživel delo osnovnih organizacij.

Marija Vogrič

Šmarje

Dela pri adaptaciji poslopja za tovarno elektro-radio-mehanike ELMA Šmarje bodo končana do konca avgusta. Prve dni septembra se bodo delavci že lahko preselili iz zadružnega doma v nove prostore.

Ze sedaj je pri sestavljanju radiospajemnikov zaposlenih nad 60 delavcev in nameščencev. S prenestitvijo v nove prostore bo tovarna začivila. Zaplosila bo nad 200 delavcev, večinoma žensk. Ljudje so zelo zadovoljni nad to pridobitvijo. V tovarni bo dobitlo delo in zaslužek večje število domačinov, ki bi sicer morali iskati zaposlitve drugod.

Pred kratkim je bila v Šmarju sanitarna inšpekacija iz Kopra. Pregledal je stanje gnojnice in gnojnicnih jam v vasi. Več gospodarjev se je obvezalo, da bodo zgradili gnojnice z greznicami po načrtih, ki odgovarjajo vsem higieniskim in zdravstvenim zahtevam.

V vasi je še vedno polno ruševin požganih hiš. Ljudje bi jih radi odstranili, toda čakajo, da bodo začeli graditi novo cesto, kjer bodo vse ostanke ruševin koristno uporabili.

Dg.

Ilirska Bistrica

V nedeljo so v Ilirske Bistrici odprli novo ribogojnico, opremljeno z valilnico za postrvi. Nova ribogojnica je 10 metrov dolga in šest metrov široka. Vodo so napeljali iz struge Bistrike, kjer je prej stala stara žaga. Ribiško društvo

Njegova sila preprosta morala je bila v želodcu. Pokora, ki jo je dajal spovedancem, je bila vedno ena in ista: več bi morali jesti! Satan jih je z lahkoto lovil v svoje mreže, ker so bili vsi bleščasti in mršavi.

— Bolje jehte, pa manj grešite! — je priporočal.

Ce je kdo tožil nad svojo revščino, se je duhovnik vznevoljil in ušla mu je psovka:

— Recordons!

Kako je vendar mogoče, da so ubogi, ko pa prebivajo v nem izmed najboljših kotičkov na zemlji? Ali ni bil on zadovoljen s štirimi pesetami na dan, pa je le živel kot kak patriarh! V Palmar so ga bili poslali, da bi delal pokoro, on pa bi sedaj ne zamenjal tega mesta, razen z mestom kanonika v Valenciji.

Cemu pa je Bog usvaril sloke v Dehesi, ki jih je bilo kakor muh, in vse jezerske ptice? Ali so pa morda albuferški prebivalci čakali, da bi jim divjačina sama že oskubena letela v lonec? . . . To, kar jim je manjkalo, je bila ljubezen do dela in strah božj! Nikakor ni bilo dovolj loviti jegulje in kot ženske čepeti po ure in ure v čolnu, potem pa jesti belkasto meso, ki je imelo okus po blatu.

— Kdor je v resnici mož — je pogostoma rekel Don Miguel — recordons! si mora priskrbeti hrano, kakor si jo jaz: s puško! . . .

Po binkoštih, ko je ves Palmar spraznil v spovednici bisage grehov, je strel za strelom odmeval po Dehesi in stražniku so kot nori hodili z enega konca na drugi in niso vedeli, komu bi pripisali krivdo, da se je lov s psi takoj razpasel.

Ljudstvo je po končani maši napolnilo mali trg. Zenske se niso vracale v koke, da bi pripravile obed, marveč so se ustavile skupaj z možmi nasproti šole, kjer se je imelo vršiti žrebanje. Bila je to najlepša in edina dvanastropna stavba v Palmaru. Slovesnost so imeli v zgornjih prostorih in skozi odprtia okna je bilo videti slugo, ki je s Sangonerovo pomočjo pripravil mizo in stol predsedniku, ki je imel priti iz Valencije, ter šolske klopi za ribiče, člane odbora.

Starejši so se zbrali pri skrivenčeni oljki, ki je bila edini

Tabor primorskih študentov v Tolminu

Veliki barvni lepaki so naznali, da bodo primorski študentje, ki so na višjih šolah v Ljubljani in drugod, imeli v dneh 6. in 7. avgusta svoj prvi tabor v Tolminu. Organizatorji so zamišljali, da naj bi bil tabor na visokem Poreznu, pa so se pozneje premisili, ker bi se ga precej študentov ne moglo udeležiti.

Nas je v prvi vrsti zanimalo spoznati mlade študente, ki bodo po končanih študijah zavzeli važna mesta in pomagali kot kulturni delavci, gospodarstveniki, znanstveniki, politiki, itd. pri razvoju Primorske. Ko so letos ob desetletnici osvoboditve priredili svoj prvi kulturni festival in obiskali vsa večja središča in vasi na Primorskem, ter imeli skupno 42 kulturno-umetniških in športnih nastopov, smo se jih odkrito razveselili. Pred gostovanjem so v priložnostni brošuri zapisali: Nihče nam ne more zameriti, če smo tako navezani na dejelo ob bistrini Soči in sinji Jadran in če se včasih zanjo čezmereno navdušujemo. Trdno smo prepričani, da ravno s tem še bolj ljubimo svojo slovensko in jugoslovensko domovino.

Res, lepa je taka navezanost na rodno Primorsko in jim te navezanosti ne bo — in ne sme nihče zameriti! To ni nikakršen lokal-patriotizem, marveč je odkrito izpostovjanje ljubezni do nove Jugoslavije, Saj je tudi Cankar zapisal: Vrhnik, prečuden kraj, pa ni nikomur prišlo na misel, da bi ga zato imenoval lokalpatrota.

No, da ne bomo dolgovezni, naj povemo, da študira v Ljubljani na univerzi 250 študentov iz vseh krajev Primorske, iz Trsta in Gorice. Ti študenti so organizacijsko povezani v Klub primorskih študentov, Postojanski akademski klub, Klub koprskih visokošolcev in Klub zamejskih študentov. Največ študentov je iz Goriškega, najmanj pa iz sežanskega in koprskega okraja.

Med posebno nadarjenimi visokošolci štejejo Alojza Srebotnjaka iz Postojne, ki obiskuje Glasbeno akademijo in je uglasbil že več pesmi Srečka Kosovela. Njegove skladbe z uspehom poje Zbor slovenske filharmonije v Ljubljani, ki ga vodi Rado Simoniti. Na mednaroden Festivalu mladih glasbenikov v Nemčiji, so bile skladbe mladega Srebotnjaka izmed vseh jugoslovenskih najbolj toplo sprejete. Bil je tudi nagrajen na tekmovanju skladateljev.

Drugi nadarjeni študent na ljubljanski univerzi je mlađi pesnik, študent slavistike Lojze Kanté iz Smarij na Vipavskem. Njegove pesni objavljajo Socialistična misel, Beseda, koprski Bori in Obzornik Prešernove družbe.

Moški pevski zbor Kluba primorskih študentov »Vinko Vodopivec« šteje danes 50 članov. Vodi ga nadarjeni pevovodja Anton Nanut, slušatelj glasbene akademije. Svoj

prvi javni koncert je imel 29. maja 1954 v Kanalu ob Soči, kjer je doživel nepozaben sprejem. Nastopil tudi na Slovensko-hrvatskem mladinskem festivalu v Kopru, kjer je častno zastopal našo visokošolsko mladino.

Klub ima še igralsko družino primorskih študentov, igralsko družino postojnskega akademskoga kluba, igralsko družino tržaških študentov, akademsko-srednješolski klub »Simon Gregorčič« Goričica in literarno glasbeno skupino primorskih študentov. Od tržaških študentov je Humbert Kalc napisal komedijo »Taki smo«. Komedia je doživela velik uspeh.

O Klubu zamejskih študentov (Tržačanov), ki študirajo na ljubljanski univerzi, naj navedemo besede, ki jih je F. Sedmak zapisal v prej omenjeni brošuri: Kakor ni mogel fašizem uničiti našega Kraševca, ki je pokazal, da ga ne more steti nobeno še tako besno raznarodovanje, tako tudi Tržačan s krepko oporo tega ponosnega in žilavega kmeta v zaledju ni klonil. Ko se je nevihta odstranila in so se časi razvedrili, je pomladek pognal in dokazal moč ter živiljenjsko silo Slovenca v Trstu.

Tabora v Tolminu se je udeležilo le kakih trideset študentov. Da udeležba ni bila številnejša je vzrok, ker mnogi prakticirajo na raznih krajih. S koleksi so prišle ekipe iz Kanala ob Soči, iz Nove Gorice, Zalega hriba, Prvačine in Vipave. Veliko korajže so pokazale tri tova-

rišice, ki so prispele iz Solkania na kolesih. Prijetno utrujeni so se zbrali v gozdiku pri Dijaškem domu Petra Skalarja ob Soči. Ko se je stemnilo, so na »Brajdi« pri športnem igrišču zakurili taborni ogenj. V jasno in toplo poletno noč se je pri tem oglašila pesem primorskih študentov. Vodil je pevovodja KPS tovaris Toni Nanut. Ko je taborni ogenj ponehaval, so po starini navaščali skakati čez plamene. Nato so se zbrali na družabnem večeru v hotelu Krn in preživeli nekaj veselih ur.

Naslednji dan in nedeljo so na skupnem grobišču padlih borcev priredili občuteno komemoracijo. Trije člani so v imenu Kluba položili na spomenik lep yeneč, ki so ga darovali študentje idrijske sekcijske. Zapeli so nato nekaj pesmi. Popoldne so napravili izlet v Cerkno in obiskali bolnico »Franja«. V spominsko knjigo so zapisali: Naš najdražji spomenik iz narodnosvobodilne borbe. Na izlet in obisk bolnice »Franja« so povabili tudi mladini iz Tolmina.

Tabor je tako klub manjši udeležbi vendar veljal uspel. Primorski študentje so hvaležni Okrajnemu LO Tolmin, oziroma predsedniku tovaris Škuču za njegovo pomoč. Priznanje pa zaslubi tudi član pripravljalnega odbora Boris Fili iz Tolmina. Prav bi bilo, da bi se vsako leto zbrali na podobnem taboru, kjer bi utrijevali svojo zavest in se še bolj spoznali med sabo in z ljudstvom.

O.

Pismo uredništvu

ALI JE TAKO PRAV, TOVARIŠI PRI SLAVNIKU?

precej novih avtobusov, stanje pa je vedno slabše.

Razumem, da moramo postreči turistom, ki pridejo k nam. Toda vprašanje je, koliko lahko strežemo nim, če gre to na škodo delovnega človeka? Kajti tovariši pri »Slavniku«, ali menite, da je prav, da delavci in vajenci (med šolskim letom tudi dijaki), ki jih je iz naših treh vasi nad 100, živijo tako neurejeno živiljenje, saj kosijo šele ob 16. ali 16.30?

Že deset let urejamo to vprašanje, ali jih bo treba še novih deset, da ga bomo uredili?

In ko smo že pri »Slavniku«, ali imajo vajenci tega podjetja neke posebne pravice, da nikoli ne odstopijo mesta starejšim ljudem v avtobusih? Zelo lepa slika je, ko se šestnajstletni frkolin ozira skozi okno, samo da bi ne videl starejše osebe, ki stoji poleg njega. To sicer 'ni krivda podjetja, vendar pa bi jih o tem le lahko kdo poduci. Predtem imajo pravico do sedeža potnik, ki plačajo vozovnico, in šele nato, če so prosta mesta, tudi »Slavnikovo« osebje, ki se itak brezplačno prevaža. Potnik.

Ali je prav, da mora delavec, ki dela od 6. do 14., čakati na avtobusni postaji do 15.30, ali celo do 16. ure, ko je po urniku odhod ob 14.30. Kako naj si uredimo živiljenje in urnik, če so pri »Slavniku« tako nemarni in brezbržni, da ne živijo niti zamude, ki jo bo imel avtobus (kajti dnevi red, ki visi na postaji, nam služi samo za ugotavljanje zamud). Že deset let nas tolažijo z novimi avtobusi, ki jih bodo bajejščili. Od tedaj, ko so nam začeli to obljudljati, so dobili že

djetja. Pa se prvi prebivalci Albuferi bi hoteli biti! Po njihovem je slavn kralj Don Jaime, potem ko je osvojil Valentino, njim dal privilegij za lov v jezeru s pogodbo, da so dajali kroni petino lava!

— Toda, pretečo, kaj pa so potem počeli prebivalci iz Palmara? — je ironično vzklikal stari čolnar.

Ves ogorčen je postal, ko je čul odgovore Catarrojanov. Po njihovem je bil Palmar v tistih časih samo s palmami pokrit otočec; od tu tudi njegovo ime. V daljnih časih so se nanj spuščali prebivalci iz Torrenta in drugih vasi (ljudje, ki so prodajali metle) in ko so se oskrbeli za celo leto s palmami, so se vračali v svoja naselja. Nekaj družin pa je ostalo. Tako so najstarejši izdelovalci metel spoznali, da bi imeli od ribolova večje koristi. Postali so ribiči. Bistri in podletni kot so bili, so odkrili redolins in dobili kraljev privilegij na račun ribičev iz Catarroje, preprostih ljudi, ki se niso nikdar oddaljili od Albufera...

Ko so nasprotniki ponavljali podtkanja, se je še bolj razburil.

— Palmarčani, najboljši ribiči na jezeru, naj bi izhajali od izdelovalcev metel, doma iz Torrenta in drugih krajev, kjer ni živo bitje še videlo ene same jegulje?... Zabog!... Za vse manjše stvari se ljudje ubijejo! To je gola laž! Hoteli bi vedeli bolje kot jaz?...

Ko so ga kot mladega moža imenovali skupnosti za Jurado, tedaj je prenesel na svoj dom vaški zavetak, ribički arhiv: skrinjo, natrpano s knjigami, ukazi, registri, kraljevi privilegi, s stvarmi, ki so ob vsakih ponovnih volitvah prehajale iz koče enega Jurado v kočo drugega in ki so jih hranili vedno pod blazinami iz strahu, da bi se jih sovražniki ne polastili.

Stari čolnar ni znal brati. V tistih časih se niso brigali za nekatere stvari; jedli pa so bolje. Toda neki duhovnik, njegov priatelj, mu je bil razbral one čačke, ki so napolnjevale zbledele strani. On pa se je spominjal vsega do pičice načinčno.

Prvi dokument se je bavil s privilegijem, ki ga je podelil don Jaime, pokončevalc Mavrov. Ribič ga je iz spoštovanja,

PLAMEN TABORNEGA OGNJA V OMIŠLJU

in uspešnejše delovanje novega odbora so izvolili več komisij. Ker je občina Vipava izrazito kmetijska, bo moral novi občinski odbor posvetiti vso skrb za dvig in izboljšanje vinogradništva in živiljenja.

Kobarid

V pondeljek je imel novi občinski odbor svojo prvo sejo, na kateri so za predsednika izvolili Ivana Kurinčiča iz Idrskega, za podpredsednika pa Albina Lebana iz Stanovišč. Za tajnika pa so imenovali Zvonka Uršiča, dosedanjega tajnika občine Kobarid.

Nova občina Kobarid obsegata sedanjo občino Kobarid in Breginj ter vas Kamno, ki je prej spadala pod občino Tolmin.

A. S.

Jelšane

V prvi polovici septembra bodo v Jelšanah pri Ilirske Bistrici odprli novo šolo, ki bo imela dve veliki, svetli in zračni učilnici ter televadnico. Pred šolo bodo uredili lepo igrišče za televadne nastope. Ob tej priložnosti bo prosvetno društvo »Sloga« slavilo 90-letnico svojega obstoja.

B. G.

Idrija

Z večkrat smo se Idrijčani pritoževali na sestankih, v časopisih, po gospodinah in na ulici, da ob nedeljah ne dobivamo časopisov, ker nam jih nima kdo pripeljati. To stanje trajajo že nad dve leti in mislimo, da bi bil vendar čas urediti to vprašanje. Ce hoče Idrijčan v nedeljo v Logatec, mora iti peš ali pa s kolom, ki je edino nedeljsko prevozno sredstvo. Je pa vendar precej naporno, saj je Logatec 30 km oddaljen od Idrije. Mislimo, da je treba upoštevati, da živi v Idriji več tisoč ljudi, ki radi berejo, saj je naša mestna knjižnica med najbolj obiskovanimi. Naj bi odgovorni za zvezni avtobusni podjetje upoštevali naše želje. Upamo, da bo to vprašanje pomagal rešiti novi občinski ljudski odbor.

I.

Vitoljje na Vipavskem

Gradnja novega vodovoda dobro napreduje. Že smo skopali jarke in položili vodovodne cevi. Pri delih je zaposlenih 50 delavcev, ki delajo v dveh skupinah. Uprava goriških vodovodov je doslej porabila za gradnjo tega vodovoda okrog 6 milijonov dinarjev. Novi vodovod bo tri kilometre dolg in bo povezaval naselja od Vitolj do Sempasa. Računajo, da bodo kasneje povezali vodovod še s Hubljem, da bo dojal dovolj vode.

V.

Vipava

Na prvi seji novega občinskega ljudskega odbora, ki ima 29 odbornikov, so odborniki soglasno izvolili Antona Semeniča — Medveda, znanega prvorodca iz Zgornje vipavske doline in nosilca partizanske spomenice iz leta 1941. Za podpredsednika so izvolili dosedanjega predsednika občinskega LO Josipa Kostanjeviča, za tajnika pa so imenovali Martina Jelačina. Za boljše

ker je bil podaril jezero ribičem, klical za svetega, pa čeprav je malo čislal njegovo oblast. Sledile so nato koncesije don Pedra, donne Violante, don Martina, don Fernanda, kraljev, ki so vselej kaj prepuščali ribičem. Toda to so bili drugačni časi! Kralji so bili odlične osebnosti in so se zadovoljevali s petino od vsega ribolova, ne pa kakor dela zdaj Financa in druge iznajdbe ljudi, ki odnesejo vsake tri mesece pet kilogramov srebra. Ko pa ga je kdo opozoril, da predstavlja ta petina veliko več kot pet kilogramov srebra, tedaj se je Paloma v dvomu počehljal po glavi.

— Ze prav! Postavimo, da je to več. Toda včasih nismo plačevali v denarju in se nam je zdelo laže pa manj.

Nato se je vračal na prejšnji pogovor. V krvi je imel to. Dokazano je to, da v starih časih ni bilo v Albuferi drugih ribičev razen onih, ki so živeli v senci catarroškega zvonika. In v tistih oddaljenih časih ni bil omogočen živeti bližu morja. Surovi pirati so prihajali na roparske pohode, ljudje pa so se morali zatekati v notranjost dežele, če niso hoteli pasti v suženjstvo. Toda polagoma so se časi ustalili in resnični ribiči, ki jim ni ležalo obdelovanje zemlje in so to smatrali za njih nevredno, so se zgostili v Palmarju. Kje neki izdelovalci metel! Palmarčani so bili tu od nekdaj, prej kot vsi drugi.

Da so bili najstarejši prebivalci kraja in najbolj prekajeni ribiči, je potrejvala iznajdba redolins; presenetljivo odkritje, do kakršnega se ne bi mogli nikdar prikopati prebivalci Catarroje. Ti reveži so lovili na trnek in z mrežo in tudi v izrednih časih osajali vedno v revščini.

Prebivalci Palmara pa so bistromno proučili navade jegulj. Ko so opazili, da se te ponoči približujejo morju, ob divjanju neviht pa šwigajo kot brez umu, zapuščajo jezero in se skrivajo v kanale, so zviti ribiči pomisli in pregradili kanale, tako da so potopili mreže, porazdelili zraven sake mrežastih mornells in monots. Na ta način so se ribe ujele.

S prvih sej novoizvoljenih občinskih odborov

(Nadaljevanje s 4. strani)

To tudi v gospodarskem pogledu posameznih krajev pospešilo rast in napredok področja novoosnovanih občin.

V svojem poročilu, ki ga je postal odbornik novoizvoljeni predsednik divaške občine Janko Valentincič, je potem, ko se je zahvalil za zaupanje tudi v imenu podpredsednika, zlasti poudaril, da še nikoli doslej ni bilo tolilkega zanimalja, razprav, sej, množičnih stankov in zborov volilcev, kot je to bilo za formiranje novih občin. Sprva so bile povsod zamisljene teritorialno večje občine z močno gospodarsko osnovo. Nadaljnja proučitev pa je pozneje pokazala, da takša rešitev ni najboljša in da lahko obstajajo tudi manjše občine, ki so zaokrožena celota s svojim prometnim in gospodarskim središčem, če imajo perspektivo za nadaljnji razvoj. Na tej osnovi je bila predložena tudi občina Divača.

Nova divaška občina obsega 17.368 ha površine, od tega 881 ha obdelovalne zemlje, 3134 ha gozda, ostalo pa so senožeti in pašniki, razen 1563 ha nerodovitne površine. Na tisoč ha obdelovane površine odpade 270 kmečkih prebivalcev. Nova občina ima 22 katastrskih občin, 36 naselij in 10 zaselkov s 5290 prebivalci. V industriji dela 257 ljudi, v kmetijstvu 2644, v gozdarstvu 17, gradbeništvi 127, v prometu 860, v trgovini 130, obrti pa 285. Večjih podjetij je v občini 5 in sicer: Kulinarica Divača z okrog 400 delavci, rudnik »Timava« v Vremah s 53, mizarsko podjetje v Divači s 123 in mizarsko podjetje v Senožečah z 51 delavci. Razen teh sta na območju nove občine 2 obrtni delavnici socialističnega sektorja in 39 privatnih delavnic. Vseh gostinskih obratov je 13, od teh so le 3 gostilne privatna last. Kmetijskih zadrg je v novi divaški občini 5, privatnih kmečkih gospodarstev pa 810. Ves narodni dohodek je bil leta 1954 158.141.000.— din ali 32 tisoč din na enega prebivalca. V občini je 7 osnovnih šol in dva otroška vrtca. Razen tega sta na območju nove divaške občine dve splošni zdravstveni ambulanti in en dom počitka.

Tovariš Janko Valentincič je nato odbornikom orisal perspektivo gospodarskega razvoja občine. Predvsem je dejal, da bo potrebno investirati nekaj sredstev v že obstojecu podjetju, da bi izboljšali in dvignili proizvodnjo. Zlasti je nujno povzeti proizvodnjo mizarskih podjetij v Divači in Senožečah, ki se s svojimi izdelki vedno bolj uveljavljajo.

Pivka

V sredo je tudi na Pivki prvič imel svojo sejo novi občinski ljudski odbor. Zasedanje je odprl najstarejši odbornik, ki je pozdravil vse odbornike in goste. Po verifikaciji mandatov so odborniki prsegli. Nato so izvolili predsednika in podpredsednika ter imenovali tajnika. V svojem in v imenu podpredsednika se je za izkazano zaupanje odbornikom izvolil novi predsednik Milan Zakraješek, ki je nato na kratko orisal naloge, ki čakajo novi odbor v novih pogojih upavljanja z občino.

Občina Pivka obsega območje sedanjih občin Pivka in Dolane ter dele občin Knežak (Bač), Laže in (Senožeč), in del katastrske občine Snežnik. Obsega 27.449 ha, za katere je značilna velika zakraselost. Pivka sama je pomembno cestno in železniško vozlišče. Občina šteje 9000 prebivalcev. Industrija je najmočnejše zastopana s tovarno Javor, ki na področju občine zaposluje nad 500 delavcev, ima pa svoje obrate tudi drugod. Občina ima tudi eno grosistično trgovsko podjetje kovinske stroke ter nekaj drobnih trgovin. Gostinskih obratov je kar 37. Ima 13 osnovnih šol in nižjo gimnazijo. Treba pa bo okrepliti zdravstveno dejavnost.

Odborniki so izvolili še razne komisije. Na prvi prihodnji seji bodo obravnavali in sprejeti občinski statut ter izvolili svete in odborniške komisije.

RADIO KOPER

NEDELJA, 14. 8.: 8.15 Slovenske narodne pesmi; 8.40 Za naše kmetovalce; 9.00 Ritmični panoptikum; 9.30 Mladinski tednik; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Naši kraji in ljudje; 16.00 Nedeljski promenadni koncert; 20.00 Glasba po željah v hrvaščini; 20.35 Jurina in Franina; 20.50 Glasba po željah v hrvaščini (II. del); 21.00 Radijska igra; 22.10 Plesna glasba; 23.40 Glasba z alahko noč.

PONEDELJEK, 15. 8.: 7.25 Vaša najljubša popevka tega tedna: Sigman — Winkler: »Odgovori mi« — poje Frankie Laine — spremlja orkester P. Weston; 14.00 Od melodije do melodije, vmes ob 14.10 »GLASBENA KRONIKA«; 14.45 Narodne pesmi pojeta sopranistka Z. Gašperšič in baritonist J. Triller; 20.00 Prijetne in znane melodije; 20.40 Pesmi naše domovine — izvajajo solisti Radia Ljubljana, Zagreb, Beograd, Sarajevo in Skoplja; 21.00 Kulturni pregled; 21.10 A Dvoržak: Godalni kvartet v F duru op. 96; 21.30 Iz domače in tuje književnosti; 22.00 Plesna glasba; 23.40 Glasba za alahko noč.

CETRTEK, 18. 8.: 7.25 Vaša najljubša popevka tega tedna: Sigman — Winkler: »Odgovori mi« — poje Frankie Laine — spremlja orkester P. Weston; 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Kulturno življenje na Primorskem; 14.50 Pesmi s planin; 20.00 Prijetne melodije in ritmi s triom »J. Vlahovič« iz Zagreba; 20.30 — Massenet: »Werther« opera v 3. dejanjih in 5. slikah; 23.40 Glasba za alahko noč.

TOREK, 16. 8.: 7.25 Vaša najljubša popevka tega tedna: Sigman — Winkler: »Odgovori mi« — poje Frankie Laine — spremlja orkester P. Weston; 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Kulturno življenje na Primorskem; 14.50 Pesmi s planin; 20.00 Prijetne melodije in ritmi s triom »J. Vlahovič« iz Zagreba; 20.30 — Massenet: »Werther« opera v 3. dejanjih in 5. slikah; 23.40 Glasba za alahko noč.

SREDA, 17. 8.: 7.25 Vaša najljubša popevka tega tedna: Sigman —

Winkler »Odgovori mi« — poje Frankie Laine — spremlja orkester P. Weston; 14.00 Od melodije do melodije, vmes ob 14.10 »GLASBENA KRONIKA«; 14.45 Narodne pesmi pojeta sopranistka Z. Gašperšič in baritonist J. Triller; 20.00 Prijetne in znane melodije; 20.40 Pesmi naše domovine — izvajajo solisti Radia Ljubljana, Zagreb, Beograd, Sarajevo in Skoplja; 21.00 Kulturni pregled; 21.10 A Dvoržak: Godalni kvartet v F duru op. 96; 21.30 Iz domače in tuje književnosti; 22.00 Plesna glasba; 23.40 Glasba z alahko noč.

CETRTEK, 18. 8.: 7.25 Vaša najljubša popevka tega tedna: Sigman — Winkler: »Odgovori mi« — poje Frankie Laine — spremlja orkester P. Weston; 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Kulturno življenje na Primorskem; 14.50 Pesmi s planin; 20.00 Prijetne melodije in ritmi s triom »J. Vlahovič« iz Zagreba; 20.30 — Massenet: »Werther« opera v 3. dejanjih in 5. slikah; 23.40 Glasba za alahko noč.

PETEK, 19. 8.: 7.25 Vaša najljubša popevka tega tedna: Sigman — Winkler: »Odgovori mi« — poje Frankie Laine — spremlja orkester P. Weston; 14.00 Ali več, kaj je to? Pisan spored glasbenih ugank; 14.40 Tržaška kulturna kronika; 14.50 Venček slov. narodnih igra godba na pihala Ljudske milice iz Ljubljane p. v. R. Starič; 20.00 Ritme za ples izvaja orkester Radia Zagreb; 20.40 Oddaja za ljubitelje srbskih in bosanskih narodnih pesmi; 21.00 Iz jugoslovenskega opernega repertoarja; 22.00 Plesna glasba; 23.40 Glasba za alahko noč.

SREDA, 17. 8.: 7.25 Vaša najljubša popevka tega tedna: Sigman —

Državni prvak spet „JADRO“ iz Kopra

Ze nekaj dni pred državnim prvenstvom v jadrjanju v Kopru, so postavili na zahodnem pomolu častno tribuno in okrasili obalo z stavami. V četrtek so začele prihajati prve ekipe, ki so pred čolnarno razkladale s kamionov svoje jadrnice. To je bilo že četrti državno prvenstvo v tekmonjanju jadnic vrste »Sloka«. »Sloka« je manjša jadrica, ki je primeroma predvsem za tekmonjanja tov. Zoran Polič. Povdari je vzgojni pomen športnega udejstvovanja in spregovoril o velikem pomenu državnega prvenstva, ki je v Kopru prvič, odkar je bil ta del priključen matični domovini.

Dne 5. avgusta kmalu po deseti uni dopoldne je bila slavnostna otvoritev državnega prvenstva. Na častni tribuni so bili med drugimi član Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS — pokrovitelj letosnjega državnega prvenstva tov. Zoran Polič, sekretar OK Zveze komuni-

stov koprsko komunalne skupnosti Albert Jakopič - Kajtimir, član Okrožnega odbora SZDL koprsko komunalne skupnosti Martin Greif in številni kulturni in športni delavci. Po pozdravnem govoru člena Izvršnega sveta in predsednika koprskoga jadrnalnega kluba »Jadro«, je imel daljši govor pokrovitelj tekmonjanja tov. Zoran Polič. Povdari je vzgojni pomen športnega udejstvovanja in spregovoril o velikem pomenu državnega prvenstva, ki je v Kopru prvič, odkar je bil ta del priključen matični domovini.

Po tem se je začelo državno prvenstvo. Proti štartu je drselo dvajset jadnic. Nastopali so klubi »Istra« iz Lovrana, »Orion« iz Moščenške drage, »3. maj« iz Reke, »Galeb« iz Reke, »Sidro« iz Marijbora, Jadrnalni klub iz Pirana, »Burja« iz Izole in domači jadrnalni klub »Jadro«.

Ob 11. je počil s sodniškega

stolpa strel. Krmilarji so obrnili jadrnice in v srednje močnem vetru, ki je pihal že vse dopoldne, so zaplavljata jadra. Štartno linijo so preplule prve jadnice. Gruča jadnic je postajala vse bolj raztegnjena. Iz te začetne borbe sta izšla kot zmagovalca Koprčana Zucca in Cerkvenik. Kakih sedem milj dolgo progo sta prevozila v eni uri, 18 minutah in 42 sekundah.

2. Dvojica Gašperšič - Sirotnjak, 3. Dvojica Stanko - Kravanja, »Jadro«, Koper.

Noben šport ni tako odvisen od vremena, kakor jadrjanje. Popoldne bi se morala začeti tekmonjanja ob 14. ur, za štart je bilo že vse pripravljeno, toda zrak je bil skoraj negiven. Sodniška komisija je zato sklenila, da bodo nekaj časa počakali. Čez kaki dve uri je potegnil veter, in vsi so se oddahlili. Starter Kamilo Rojc je dal znak za začetek druge jadrne regate. Medtem, ko je imela dopoldanska progla obliko trikotnika, so vozili tekmonovalci popoldne doloko razdaljo v obeh smereh. Tudi ta progla je bila dolga blizu sedem milj. Prva je priplula skozi cilj jadnic, ki sta jo vodila Tomislav Armando in Anton Krnetič, člana »Orion« iz Moščenške drage. Zvezcer je bila v Koprskem zalivu nočna regata.

Drugi dan, v soboto je bilo lepo vreme in pihal je precej močan veter. Ob desetih zjutraj so startali tekmonovalci na 3 milje dolgo progo, ki so jo morali pa prevoziti dvakrat. Zmagala sta Zucca - Cerkvenik, člana »Jadro« iz Kopra, medtem ko sta zasedla drugo mesto Venturini - Kosmina tudi člana koprskoga jadrnalnega društva.

Popoldne sta na četrti regati zmagala Mario Tonon in Sergio Furlan, ki sta člana jadrnalnega kluba »Istra« iz Lovrana, na drugo mesto se je uvrstila dvojica Zucca - Cerkvenik, »Jadro« iz Kopra, na tretje mesto Gašperšič - Sirotnjak, »Istra« Lovran. Id.

Pred zaključnim tekmonjanjem, v nedeljo dopoldne, je bila na pomolu kratka spominska komemoracija za padlimi športniki-pomorci Posebna delegacija sestavljena iz najvidnejših predstavnikov politično-najvidnejših predstavnikov političnega in športnega življenja, je vrlila v morje lovrov venec. Nato se je začela zadnja in odločilna regata. Startali so vsi tekmonovalci.

Končni vrstni red in rezultati IV. državnega prvenstva v jadrjanju z jadnicami vrste »Sloka« v Kopru, so:

1. dvojica Zucca - Cerkvenik, klub »Jadro« Koper — 1572 točk;

2. dvojica Armando - Krnetič, klub »Orion«, Moščenška draga — 1542 točk;

3. dvojica Stanko - Kravanja, klub »Jadro« Koper — 1324 točk;

4. dvojica Venturini - Kosmina, klub »Jadro« Koper — 1308 točk;

5. dvojica Cetina - Ružnič, klub »Istra« Lovran — 1254 točk.

6. dvojica Filippi - Grdonič, klub »Burja« Izola — 1184 točk.

Državno prvenstvo, ki je trajalo od 5. avgusta do 7. avgusta se je tako končalo. Zvezcer so razdelili tekmonovalcem pokale in praktična darila.

Na štirih državnih prvenstvih, kolikor jih je bilo doslej za jadnicami vrste »Sloka«, je doseglo koprsko jadrnalno društvo »Jadro« že tretjič, naš najvišji naslov — naslov državnega prvaka. Toda to še ni vse.

»Jadro« je tudi edino, ki si je na Puljski regati osvojilo prehodni pokal v trajnem last. Kar so dosegli koprski jadrnali, ni samo uspeh, ki je včasih bolj ali manj posledica srečnega naključja, marveč učen rezultat njihove vztrajnosti, požrtvovnosti in športnega duha.

Uspeh koprskih obojkaričev

V torku je bilo v Kopru prijetljavo srečanje v obojkki med domačim Partizanom in članom slovenske obojkarske lige Elektro iz Ljubljane.

Koprčani so zasluženo zmagali v štirih setih s 3-. Najboljši igralec v domačem moštvu je bil bivši državni representant Surkalovič, pri gostih pa bivši državni representant Cirman.

Enajstorka Stila po tekmi z Odredom

ODRED-STIL 3:2 (1:0)

To nedeljo je bila v Ljubljani prvenstvena polfinalna tekma za mladiško prvenstvo Slovenije. Gornji rezultat je pravo presenečenje za vse nogometne strokovnjake in pomeni kljub porazu velik uspeh za mladiško enajstorko »Stil« iz Kopra. Neizkušeni Koprčani so nastopili prvič na velikem stadionu Odreda. Začetna nervosa Stilovih igralcev je trajala kakih 15 minut, zato tudi ni čudno, da so dobili prvi gol že v trideseti sekundi igre. Potem so se znašli in s pametno obrambno igro obdržali rezultat neizprenjen vse do konca prvega polčasa. V drugem delu igre se je položaj na igrišču bistveno spremenil. Vsa Stilova enajstorka je zaigrala ofenzivneje. V trenutku, ko je bilo izenačeno že v zraku, je levibranič Kofol poslal žogo v lastno mrežo. Čeprav je vodil Odred zdaj že z 2:0, Stil ni klonil. Po lepi kombinaciji Verčon, Bembič je padel v 25. minutu prvi gol. Čez pet minut je izenačil devo krilo Brec, ko je z lepim in točnim udarcem glave poslal žogo v Odredovo sredino. Pri rezultatu 2:2 se je začela ogorčena borba za zmago. Šele nekaj minut pred koncem je povisil Odred rezultat na 3:2.

Zadnje minute so potekale v polni premoči Koprčanov, ki pa te prednosti niso znali izkoristiti. V SOBOTA, 20. 8. 7.25 Vaša najljubša popevka tega tedna: Sigman — Winkler »Odgovori mi« — poje Frankie Laine — spremlja orkester P. Weston; 14.00 Ali več, kaj je to? Pisan spored glasbenih ugank; 14.40 Tržaška kulturna kronika; 14.50 Venček slov. narodnih igra godba na pihala Ljudske milice iz Ljubljane p. v. R. Starič; 20.00 Ritme za ples izvaja orkester Radia Zagreb; 20.40 Oddaja za ljubitelje srbskih in bosanskih narodnih pesmi; 21.00 Iz jugos

V SENCI SMRTI

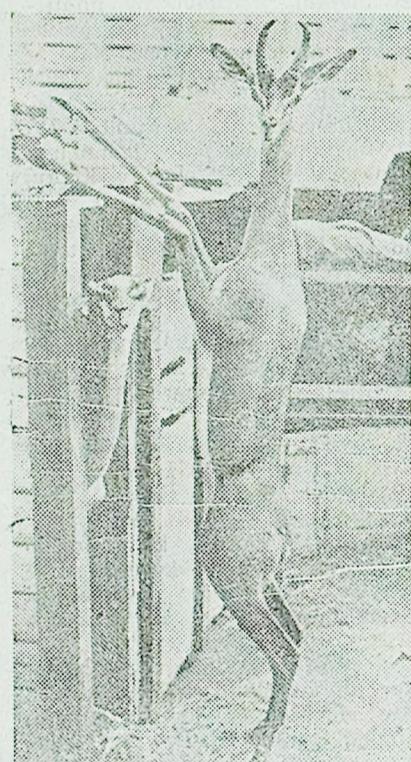
Chessman je danes gotovo najpopularnejši zločinec, toda ne toliko zaradi svoje krivočnosti, kolikor zaradi svojih naravnosti genialnih advokatskih sposobnosti. Na vesti ima več kot 15 ostudnih zločinov nad otroki in mladimi ženami. Leta 1948 je bil obsojen na smrt, toda doslej si je še vedno uspel podaljšati življenje. V zaporu je odkril svoj pisateljski talent. Lansko leto je pritihotil svojemu založniku rokopis autobiografskega romana »Celica smrti 2455«. Knjiga je postala takoj »bestseller«, prevedlj: so jo na 18

Charles Chessman

jezikov in znana ameriška filmska družba je za 100.000 dolarjev odkupil pravico za snemanje. Ameriško pravosodje je določilo temu zločincu zadnji dan njegovega življenja 15. julij. Chessman je pisal svojo drugo knjigo po 20 ur na dan, da bi jo mogel še dokončati. In štiri dni pred tem rokom je druga Chesseanova knjiga »Trial by Order« izšla.

Dan smrti se je bližal, o njej pravi zločinec - pisatelj: »Smrt je preveč mogočna, da bi jo mogli razumeti. Človeku se skrčijo želodčne mišice in smrtna obsodba ga ohromi. Polagoma pa doseže tisto točko apatičnosti in ravnodušnosti, ko se ne zdi pot v plinsko celico nič bolj razburljiva, kakor če bi šel po ce-

Začuden stava se ozirali ti dve mladi živali, ko sta prišli v novo okolje v Bristolu. Doma sta namreč iz Južne Somalije v Afriki in od tam sta se »presestili« v živalski vrt v Manchesteru. To sta dva redki primeri svoje vrste (Antelope). Oboj skupaj sta stali okrog tri milijone našega denarja.

Atomska potniška ladja

Po uspehl poskusih prve atomske podmornice se že pripravlja neka ameriška ladjedelnica v Pittsburghu (ZDA) na gradnjo potniške ladje ki jo bodo prav tako gnat atomski motorji. Ladja bo aerodinamične oblike in bo razvijala hitrost od 100 do 120 kilometrov na uro. Za ladjo je to vsekakor fantična brzina.

sti, zavil okrog ogla in s' v prvi trafi kupil škatlico cigaret.«

Toda izvršitev smrtne obsodbe so spet preložili. Chessmanu so tako že sedmici darovali življenje. Ameriško javno mnenje je seveda razdvojeno. Nekateri ga opravičujejo, če da njegove knjige poglabljajo človeško znanje o problemu zločina in kažejo, kako je treba zločine preprečiti še preden se zgode. Na drugi strani so pa ljudje, ki ne najdejo vzrokov za njegovo pomilostitev: »Gre za izrodek človeštva, ki so mu dokazali 27 ropov in 17 posilstev. Pred zakonom smo vsi enaki in čemu bi potem takem delali razlike pri ljudeh, ki slučajno pišejo knjige?« Chessmanov primer bo obravnavalo sodišče v jeseni. Morda se bo zopet zmazal. Zločinec je pač ameriški državljan in tam ni nič nemogočega.

Geigerjev števec

Včasih so dirjali za zlatom in izpirali rečni prod, danes pa iščemo, morda s še večjo zagrizenostjo uran. To je ruda, brez katere bi ne mogla eksplodirati nobena atomska bomba. Vendar je urana na svetu zelo malo in tudi njegova nahajašča niso kdake kako bogata. Zarazliko od ostalih rudnih ga pa izdajajo radioaktivni žarki. Fizik Geiger je izdelal aparat, ki je za takšno žarjenje zelo občutljiv. Priprava je spravljena v majhni škatlici in ima »detektor«, s katerim »vohljamo« po zemljišču, ter služalke. Modnejše utripanje membran je znak, da smo na radioaktivnem področju. Geigerjev števec je neke vrste radar atomske dobe. V bodoči vojni (upajmo, da se ljudje ne bodo nikdar toliko spozabili) bo Geigerjev števec najmočnejše orožje pri odkrivanju atomskih podmornic in drugih podobnih ljubezniških stvari.

Vitamini

Kadar slišimo besedo »vitamin«, prav gotovo kot sodobni ljudje pomislite na survo hrano, na sadje, pomaranče in dobre namene, ki ste jih imeli, da bi se popravili, pa ste jih prav kmalu pozabili. Toda bojte se, da bi vas s tem morili. Vitamini so posebno za zdravniške zanimivo raziskovalno področje, polno presenečenj.

Mnogi starši so zaskrbljeni, ker njihov otrok slabo napreduje. Univerzitetni profesor dr. Goetsch iz Graza je kmalu po vojni odkril pri brazilskih termitskih vitamin T, ki nemavado pospešuje rast. S pomočjo tega vitamina se je profesorji posrečilo vzgojiti velikanske živali. Posebne poskuse je delal tudi pri ljudeh, vendar pa uspeh ni bil takoj presestljiv. Opazil je, da je pa kljub temu vitamin v nekaterih

primerih koristen: posebno priporečljiv je otrokom, ki so telesno in duševno zaostali.

V nekaterih ameriških šolah so naredili poskus z vitaminom, ki so ga odkrili šele pred kratkim. Otrokom so dali vitamin B12. In ta vitamin je postal kmalu slaven, ker pospešuje rast in ščiti pred reumatičnimi napadi.

V nekaterih zelenih bilkah so odkrili snov, ki so ji dali ime »vitamin K«. Kdor tega vitamina nima, lahko že zaradi najmanjše praske izkravci. S to njegovo značilnostjo bi se kar zadovoljili, če ne bi delal ameriški profesor dr. Fosdick poskusov še dalje. Studentom, ki so imeli plombirane ali pokvarjene zobe, je dajal v določenem razdobju tega vitamina. Cež leta dni so opazili, da je nadaljnje razpadanje zob prenehalo, vitamin T ščiti torej tudi zobe. In ne samo to, v najnovjem času so odkrili, da je tako učinkovit tudi pri zdravljenju otroške hripe.

Barbante wagen...

Tudi jaz sem se sklenil malo sprehoditi vsaj po bližnji okolici, ko se v teh mesecih že vsi gredo turiste. Ko sem tudi od Juce izprosili nazaj nekaj okroglih, sem jo kar peš mahnil najprej kar v okolico Kopra.

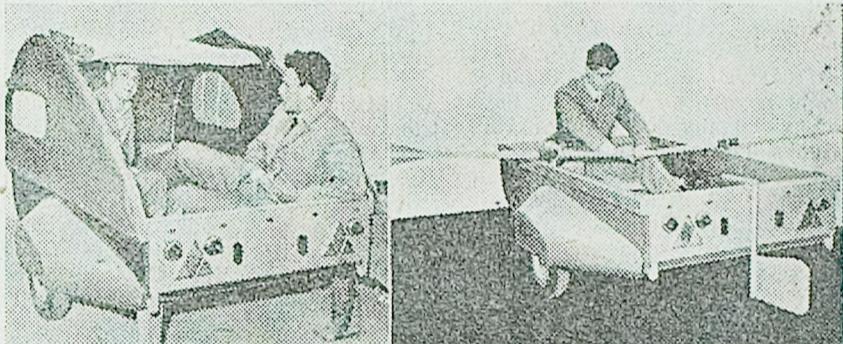
Srečal sem znanca iz Pobegov. Potolžil mi je, da se vrača z dolim nošom iz Kopra, kamor ga je poslala gledat na uro domača zadruža, ki sama nima na zalogi rafije. Možak se je namreč namenil cepiti »na speče« nekaj sadnega drevja, zato pa je potrebna cepilna smola in rafija. Lani jo je tudi domača zadruža še imela, letos pa so prijatelja poslali kar v Koper ponjo. Pa glej smolo, tudi koprske prodajalne jo nimajo, rafije namreč. In če ima človek smolo, potem jo ima do kraja. Ko je namreč hotel kupiti vsaj očala, ker mu je nekaj vid opešal in mu jih je zato zdravnik predpisal, jih žudi za vse denarje ni mogel dobiti. Dejali so mu, da jih lahko nabavi le v Ljubljani — še bolj se mu bodo zdela vredna, ko bo moral plačati zraven še 1000 din za vožnjo in še drugih 1000 ves drugo.

Zavil sem v Raven v šmarski občini, ker sem slišal, da se tamkaj ljudje nekaj pritožujejo čez cestno upravo — da ne morda zaradi slabih cest toliko, kolikor zaradi kažipotov. Ze dve leti je namreč, kar je Raven dobilo svoje sedanje, oziroma prvotno ime, pa kažipoti še vedno pripovedujejo potnikom, da gredo v — Sveti Peter.

Največja novost kopalne sezone v Berlinu je ta izredno lahek motorni čoln, zgrajen iz plastične mase. Z motorjem 50 ccm tehta le 22 kilogramov in lahko doseže hitrost do 15 km na uro.

Gotoč se sprašujete, kaj je s tem dverma mravljinčarjem, ki vzbujata splošno pozornost. Pa saj jo tudi zaslužita. Vzeli so ju iz zoologskega vrta v Berlinu, da bi pokončala mravlje, ki so vdrle v mesto. Toda oba sta se kot zmenjena izneverila svojemu poreklu in nista mravlje niti povohala. Najbrž sta se razvadila s sladkarjami v zoosloškem vrtu.

Gornja avtomobilска prikolica je najslepši izdelek neke nemške tovarne in služi predvsem za turiste, ki misijo stanovati na prostem in nimajo ali pa nočejo za to uporabljati šotorov. Dolga je 2,40, široka 1,55 in visoka 1,40. V njej lahko udobno spaša dva človeka na gumi-jastih blazinah. Popolnoma opremljena tehta 100 kg, lahko pa sprejme dva kratek toliko teže. Prikolica je dvoživka, saj jo lahko uporabljam za prikolico avtomobilov ali pa čolnov. Pa tudi sama se lahko spremeni v čoln na vesla, jadra ali na motor. Da se ne more potopiti, jamčijo oblika prikolice in pa volti blaziniki. Pokrov se lahko delno ali popolnoma zloži. Ker je zelo lahka, jo lahko vlečejo tudi avtomobili s šibkejšimi motorji.

Na gornji sliki je na levu dobro vidna razpoložljivost prostora, na desni pa je prikolica na vodi z vesli in krmilom

Na cesti proti Ankaranu sem na nekdajih solinah blizu živinskega hleva Zavoda za raziskovanje kmetijstva videl kosični stroj, ki verjetno čaka tam na novo košnjo. Nekdo ga je lepo podložil in obložil s kamencem, da se ja ne bi morda sam spravil kam pod streho, ko pa lahko na izmeničnem dežju in soncu tako lepo rjava in propada.

Ob cesti me ni nič bodlo v oči vse do Vipave. Tamkaj pa sem kot nalašč spet naletel na del kosičnega stroja, velike strojne grable, ki jih morajo vleči konji. Bile so na kraj pripravnem prostoru — že jih je namreč skoraj prerašla lepa detelja, da so komaj še gledale iz nje. Malo sem pobaral in so mi povedali, da so tam že od prejšnje košnje. So pa tam res britih, sem si mislil in pri tem skoraj pozabil pomisli tudi to, kako bodo grable izgledale, ko jih bo rja dobro ogledala in razjedla.

V Ajdovščini sem se vsedel na dimastega lukamatijo in se odpeljal proti Gorici. Gledal sem med vožnjo skozi okno in občudoval lepo Vipavsko dolino. Skušal sem si tudi zapomniti vse postaje, pa se mi nikakor ni hotelo posrečiti, ker je bil na neki postaji ves napis zaraščen z bujnim ovijalkami.

Ogledal sem si malo Tolmin, nato pa sem se sklenil vrneti domov, ker sem slišal, da je tudi v Kopru postalno hladnejše. V Mostu na Soči sem se lepo ponizno postavil v vrsto in čakal, kdaj se bo odprlo

Vaš Vane